

SEMINĀRS

**"Kā 2018. gadā
aprēķināt algu,
autoratlīdzību un
ieturēt nodokļus?"**

**Lektore: Jadviga Neilande
2018**

Saturs

1. Apliekamais ienākums. Kā to nosaka?
2. Attaisnotie izdevumi autoram.
3. Autortiesības un izpildītājdarbība.
4. Diferencētais neapliekamais minimums. Kā to piemēro grāmatvedībā?
5. Atvieglojumi par apgādājamām personām.
6. Atvieglojumi par invaliditāti un citi.
7. Kā piemēro jaunās nodokļu likmes.
8. Ja personai ir darba līgums.
9. Ja personai ir autorlīgums.
10. Ja personai ir uzņēmumu līgums.
11. Ja personai pie viena izmaksātāja ir darba līgums un autorlīgums.
12. Ja personai pie viena izmaksātāja ir darba līgums un uzņēmumu līgums.
13. Ja personai pie viena izmaksātāja ir uzņēmumu līgums un autorlīgums.
14. Sociālās iemaksas autoram un pašnodarbinātajam.
15. Ziņu un ziņojumu iesniegšana.

iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Tiesību akti

Likums “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”

Ministru kabineta noteikumi Nr.899

Rīgā 2010.gada 21.septembrī (prot. Nr.48 37.§)

Likuma "[Par iedzīvotāju ienākuma nodokli](#)" normu piemērošanas kārtība

Ministru kabineta noteikumi Nr. 676

Rīgā 2017. gada 14. novembrī (prot. Nr. 57 11. §)

Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai

Ministru kabinets noteikumi Nr.138

Rīgā 1997.gada 8.aprīlī (prot. Nr.20 1.§)

Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa papildu atvieglojumiem personām ar invaliditāti, politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem

Ministru kabineta noteikumi Nr.304

Rīgā 2013.gada 4.jūnijā (prot. Nr.33 19.§)

Kārtība, kādā piešķirama algas nodokļa grāmatiņa

Ministru kabineta noteikumi Nr.568

Rīgā 2012.gada 21.augustā (prot. Nr.48 6.§)

Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām un to aizpildīšanas kārtību

Ministru kabineta noteikumi Nr.677

Rīgā 2008.gada 25.augustā (prot. Nr.60 12.§)

Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa pazinojumiem
13.02.2018. Jadviga Mellande

DARBA ALGA

Likums “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 3. pants. Ar nodokli apliekamais objekts

1. Ar nodokli tiek aplikts iekšzemes nodokļa maksātāja taksācijas perioda (kalendārā gada) apliekamo ienākumu apjoms. Algas nodokļa objekts ir maksātāja mēneša apliekamie ienākumi. Ar nodokli aplik mikrouzņēmuma ieņēmumu daļu atbilstoši Mikrouzņēmumu nodokļa likumam.

2. Iekšzemes nodokļa maksātāja gada (algas nodokļa maksātāja — mēneša) apliekamais ienākums, ja šā panta 2.⁴ daļā nav noteikts citādi, ir viņa gada (mēneša) ienākums, izņemot šā likuma 9.pantā minētos neapliekamos ienākumus, no kura tiek atskaitīti:

1) šā likuma 10.pantā noteiktie attaisnotie izdevumi;

2) maksātāja gada diferencētais neapliekamais minimums (Valsts ieņēmumu dienesta prognozētais mēneša neapliekamais minimums);

3) šā likuma 13.pantā noteiktie atvieglojumi.

Mēneša ienākums - attaisnotie izdevumi - neapliekamais minimums – atvieglojumi = apliekamais ienākums

Bruto alga 500 EUR – 55 (d.ņ VSAOI 11% (500 x 11%)) – 180 (prognozētais neapliekamais minimums, ja iesniegta nodokļu grāmatiņa) - 200 (1 apgādājams) = 65 EUR

65 x 20% = 13 IIN

2.4 Ja iekšzemes nodokļa maksātāja gada (algas nodokļa maksātāja — mēneša) ienākums, izņemot šā likuma 9. pantā minētos neapliekamos ienākumus, pārsniedz 20 004 euro gadā (1667 euro mēnesī), gada (mēneša) apliekamo ienākumu nosaka šādi:

1) no maksātāja gada (algas nodokļa maksātāja — mēneša) ienākuma līdz 20 004 euro gadā (1667 euro mēnesī) atskaita šā panta otrās daļas 1., 2. un 3. punktā noteiktos atskaitījumus;

2) no maksātāja gada (algas nodokļa maksātāja — mēneša) ienākuma, kas pārsniedz 20 004 euro gadā (1667 euro mēnesī), šā panta otrās daļas 1., 2. un 3. punktā noteiktos atskaitījumus atskaita tikai tad, ja ar maksātāja gada (algas nodokļa maksātāja — mēneša) ienākumiem līdz 20 004 euro gadā (1667 euro mēnesī) nepietiek, lai segtu minētos atskaitījumus.

Ja ir nodokļu grāmatiņa

$2000 \times 24,09\% = 481,80$ VSAOI darba devēja

$2000 - \underline{1667} = 333$ pārsniegums

$2000 \times 11\% = 220$ VSAOI darba ņēmēja

Neapliekamo minimumu nepiemēro, jo alga lielāka par 1000 EUR.

$1667 - 220 = 1447$ apliekamais ienākums

8 apgādājamie $\times 200 = 1600$

$1600 - 1447 = - 153$ (atvieglojumu pārsniegums)

$153 \times 20\% = 30,60$ EUR

$333 \times 23\% = 76,59$ IIN

$76,59 - 30,60 = 45,99$ EUR IIN

$2000 - 220 - 45,99 = 1734,01$ izmaksai

Ja nav iesniegta nodokļu grāmatiņa

$2000 \times 24,09\% = 481,80$ VSAOI darba devēja

$2000 \times 11\% = 220$ VSAOI darba ņēmēja

$2000 \times 23\% = 460$ IIN

$220 \times \underline{20\%} = 44$

$460 - 44 = 416$ IIN

$2000 - 220 - 416 = 1364$ izmaksai

2.⁵ Šā panta otrās daļas 1., 2. un 3. punktā minētos atskaitījumus neveic no tiem apliekamo ienākumu veidiem, kuriem piemēro šā likuma 15. panta piektajā, sestajā, septītajā, astotajā, devītajā, desmitajā, vienpadsmitajā, divpadsmitajā un trīspadsmitajā daļā noteiktās nodokļa likmes.

5. Nodokļa likmi 20 procentu apmērā piemēro ienākumam no kapitāla, tai skaitā no kapitāla pieauguma.

6. Nodokļa likmi 10 procentu apmērā piemēro:

1) šā likuma 3. panta trešās daļas 9.¹ punktā un 8. panta trešās daļas 15. punktā minētajam ienākumam;

2) šā likuma 3. panta trešās daļas 9.² punktā un 8. panta trešās daļas 15.¹ punktā minētajam ienākumam;

3) šā likuma 11. panta divpadsmitajā daļā minētajam ienākumam.

7. Šā likuma 3. panta trešās daļas 7.¹ punktā minētajam ienākumam, ja šā ienākuma izmaksātājs atbilstoši šā likuma 17. panta divpadsmitajai un 12.² daļai ietur nodokli ienākuma izmaksas vietā, tiek piemērota trīs procentu likme no izmaksātās atlīdzības apmēra.

8. Šā likuma 3. panta trešās daļas 12. punkta "b" apakšpunktā minētajam ienākumam tiek piemērota piecu procentu likme.

9. Patentmaksas apmērs atkarībā no saimnieciskās darbības jomas, par kurām maksātājs var veikt patentmaksu, ir no 50 līdz 100 euro mēnesī.

10. Mikrouzņēmuma darbinieka vai mikrouzņēmuma īpašnieka ienākumam piemēro nodokļa likmi atbilstoši Mikrouzņēmumu nodokļa likumam.

11. Ja maksātājs guvis ienākumu saskaņā ar šā likuma 8.1 pantu un aizdevuma izsniegšanas dienā ir aizdevēja darbinieks, valdes vai padomes loceklis, attiecīgajam ienākumam papildus šā panta otrajā daļā noteiktajai likmei piemēro 22 procentu papildu likmi.

12. Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa likme ir 15 procenti, bet ne mazāka kā 0,70 euro katrā nodarbinātības dienā.

13. Uz personālsabiedrības biedru attiecināmajai alternatīvo ieguldījumu fonda (kas ir nodibināts kā komandītsabiedrība) un ārvalsts personālsabiedrības (ja ārvalsts personālsabiedrība nav ārvalsts uzņēmumu ienākuma nodokļa vai tam pielīdzināma nodokļa maksātāja) ar nodokli apliekamā ienākuma daļai, kas ir ienākums no kapitāla, kā arī ienākums no kapitāla pieauguma, piemēro attiecīgo šā panta piektajā daļā minēto likmi.

Likmes

15. pants. Nodokļa likmes un to piemērošana

1. Gada apliekamais ienākums tiek aplikts ar nodokli atbilstoši šajā pantā noteiktajām likmēm.

2. Nodokļa likme, kas jāmaksā no gada apliekamā ienākuma, **izņemot** šā panta piektajā, sestajā, septītajā, 7.¹, astotajā, devītajā, desmitajā, vienpadsmitajā un divpadsmitajā daļā noteiktos ienākuma veidus, ir šāda:

1) **20 procenti - gada ienākumam līdz 20 004 euro;**

2) **23 procenti - gada ienākuma daļai, kas pārsniedz 20 004 euro, bet nepārsniedz 55 000 euro;**

3) **31,4 procenti - gada ienākuma daļai, kas pārsniedz 55 000 euro.**

15. pants. Nodokļa likmes un to piemērošana

3. Algas nodokļa likme, kas jāmaksā no mēneša apliekamā ienākuma, ja šā panta sešpadsmitajā vai septiņpadsmitajā daļā nav noteikts citādi, ir šāda:

1) **20 procenti** - mēneša ienākumam (izņemot šā likuma 9. pantā minētos neapliekamos ienākumus) līdz **1667 euro**;

2) **23 procenti** - mēneša ienākuma (izņemot šā likuma 9. pantā minētos neapliekamos ienākumus) daļai, kas pārsniedz **1667 euro**.

Ministru kabineta noteikumi Nr.899

Rīgā 2010.gada 21.septembrī (prot. Nr.48 37.§)

Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība

96.¹ Ienākuma izmaksātājs, izmaksājot ienākumu par nepilnu kalendāra mēnesi, piemēro likuma 15. panta trešajā daļā noteikto progresīvo nodokļa likmi, minēto ienākuma apmēru nedalot proporcionāli dienu skaitam, par kuru šis ienākums tiek izmaksāts.

Minētā kārtība ir piemērojama arī tad, ja ienākuma izmaksātājam algas nodokļa grāmatiņa ir iesniegta nepilnu kalendāra mēnesi.

Taksācijas gadam beidzoties, nodokļa maksātājs, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, rezumējošā kārtībā piemēro likuma 15. panta otrajā daļā noteikto progresīvo likmi, precizē taksācijas gada laikā gūtos ienākumus un aprēķināto nodokli un attiecīgi piemaksā iztrūkstošo nodokļa summu vai saņem atpakaļ izveidojošos nodokļa pārmaxu.

(MK 19.12.2017. noteikumu Nr. 791 redakcijā)

13.02.2018.

Jadvīga Neļande

Piemērs

Fiziska persona noslēdz darba līgumu 16.janvārī. Darba alga par 12 dienām 1000 EUR. Neapliekamo minimumu nepiemēro. Atvieglojumi 200 EUR par vienu apgādājamo.

Piemēro 20% likmi.

200 dala ar kalendārām dienām 31 = 6,45

Nostrādātas 12 darba dienas x 6,45 = 77,42

1000 x 24,09% = 240,09 darba devēja VSAOI

1000 x 11% = 110 darba ņēmēja VSAOI

1000 – 110 – 77,42 = 812,58 apliekamais ienākums

812,58 x 20% = 162,52 IIN

1000 – 110 – 162,52 = 727,48 EUR izmaksai

15. pants. Nodokļa likmes un to piemērošana

4. Ja kalendāra mēneša laikā viens ienākuma izmaksātājs izmaksā gan ar algas nodokli apliekamo ienākumu, gan cita veida ar nodokli apliekamos ienākumus (kuriem nepiemēro šā panta piektajā, sestajā, septītajā, astotajā, desmitajā, vienpadsmitajā un divpadsmitajā daļā noteiktās likmes), tad:

1) ienākumiem, kas nav apliekami ar algas nodokli, piemēro 23 procentu likmi, ja šā panta astoņpadsmitajā daļā nav noteikts citādi;

2) no ienākumiem, kas nav apliekami ar algas nodokli, šā likuma 3. panta otrās daļas 1. punktā minētos izdevumus, kā arī šā likuma 3. panta otrās daļas 2. un 3. punktā minētos izdevumus (ja to segšanai nav pietiekami algota darba ienākumi) atskaita tā, kā tas saskaņā ar šā panta piecpadsmito daļu noteikts maksātāja mēneša ienākuma daļai, kas pārsniedz 1667 *euro* mēnesī. Šā likuma 10. panta pirmās daļas 4. punktā minētos izdevumus no ienākuma atskaita pirms nodokļa aprēķināšanas.

96.² Ja nodokļa maksātājs taksācijas gada laikā pie viena ienākuma izmaksātāja saņem gan algota darba ienākumus, gan ienākumus no autoratlīdzības līguma vai uzņēmuma līguma (vai ienākumus no autoratlīdzības līguma un uzņēmuma līguma) un pie ienākuma izmaksātāja tam ir iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, tad, nosakot nodokļa maksātāja mēneša apliekamo ienākumu, papildus algota darba ienākumam (nodokļa aprēķinam no tā):

96.² 1. no ienākuma no autoratlīdzības līguma tiek atskaitīti šo noteikumu 57. punktā minētie autoru izdevumi un tiek piemērota likuma 15. panta astoņpadsmitajā daļā noteiktā nodokļa likme 20 % apmērā;

96.² 2. no ienākuma no uzņēmuma līguma tiek atskaitītas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas atbilstoši likuma 15. panta ceturtās daļas 2. punktam un tiek piemērota likuma 15. panta ceturtās daļas 1. punktā noteiktā nodokļa likme 23 % apmērā.

Fiziskai personai ir darba alga 1000 EUR. Neapliekamo minimumu nepiemēro. Atvieglojumi 200 EUR par vienu apgādājamo.

Piemēro 20% likmi.

$1000 \times 24,09\% = 240,09$ darba devēja VSAOI

$1000 \times 11\% = 110$ darba ņēmēja VSAOI

$1000 - 110 - 200 = 690$ apliekamais ienākums

$690 \times 20\% = 138$ IIN

$1000 - 110 - 138 = 752$ EUR izmaksai

Fiziskai personai ir uzņēmumu līgums par 1000 EUR.

$1000 \times 24,09\% = 240,09$ darba devēja VSAOI

$1000 \times 11\% = 110$ darba ņēmēja VSAOI

$1000 \times 23\% = 230$ IIN

$110 \times 20\% = 22$

$230 - 22 = 208$ IIN

$1000 - 110 - 208 = 682$ EUR izmaksai

Fiziskai personai noslēgts autora līgums par 1000 EUR par dizaina darbu.

$1000 \times 5\% = 50$ VSAOI pensiju apdrošināšanai

$1000 \times 50\% = 500$ autora izmaksas

$500 \times 20\% = 100$ IIN

Izmaksai $1000 - 100 = 900$ EUR

96.³ Piemērojot šo noteikumu [96.² punktu](#), atskaitījumus (valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu darba ņēmēja daļu, neapliekamo minimumu, atvieglojumu par apgādībā esošām personām) primāri atskaita no algota darba ienākuma (pa ienākuma sliekšņiem).

Ja algota darba ienākuma apmērs ir nepietiekams, atskaitījumu nepiemēroto daļu atskaita no cita ienākuma, kas tiek gūts pie šā ienākuma izmaksātāja (ievērojot likuma [15.](#) panta ceturtās daļas 2. punktā noteikto kārtību).
(MK [19.12.2017.](#) noteikumu Nr. 791 redakcijā)

Fiziskai personai ir darba alga 1000 EUR. Neapliekamo minimumu nepiemēro. Atvieglojumi 200 EUR par vienu apgādājamo. Ir 5 apgādājamie. Piemēro 20% likmi.

$1000 \times 24,09\% = 240,09$ darba devēja VSAOI

$1000 \times 11\% = 110$ darba ņēmēja VSAOI

$1000 - 110 - 1000 = -110$ apliekamais ienākums

Fiziskai personai ir uzņēmumu līgums par 1000 EUR.

$1000 \times 24,09\% = 240,09$ darba devēja VSAOI

$1000 \times 11\% = 110$ darba ņēmēja VSAOI

$1000 \times 23\% = 230$ IIN

$110 \times 20\% = 22$ (koefic.soc.iemaksas)

$110 \times 20\% = 22$ EUR (koefic.atviegloj.)

$230 - 22 - 22 = 186$ IIN

$1000 - 110 - 186 = 704$ EUR izmaksai

96.⁴ Ja nodokļa maksātājs taksācijas gada laikā pie viena ienākuma izmaksātāja saņem ienākumus no autoratlīdzības līguma un uzņēmuma līguma (secība nav svarīga) un pie ienākuma izmaksātāja tam ir iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, tad, nosakot nodokļa maksātāja ienākuma izmaksas mēneša apliekamo ienākumu:

96.⁴ 1. no ienākuma no autoratlīdzības līguma tiek atskaitīti šo noteikumu [57.](#) punktā minētie autoru izdevumi un tiek piemērota likuma [15.](#) panta astoņpadsmitajā daļā noteiktā nodokļa likme 20 % apmērā;

96.⁴ 2. no ienākuma no uzņēmuma līguma tiek atskaitītas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas atbilstoši likuma [15.](#) panta piecpadsmitajai daļai un tiek piemērota likuma [15.](#) panta otrajā daļā noteiktā progresīvā nodokļa likme – 20 % līdz 20 004 euro, 23 % virs 20 004 euro.

(MK [19.12.2017.](#) noteikumu Nr. 791 redakcijā)

Fiziskai personai noslēgts autora līgums par 1000 EUR par dizaina darbu.

$1000 \times 5\% = 50$ VSAOI pensiju apdrošināšanai

$1000 \times 50\% = 500$ autora izmaksas

$500 \times 20\% = 100$ IIN

Izmaksai $1000 - 100 = 900$ EUR

Fiziskā persona ar ienākumu izmaksātāju noslēdz uzņēmumu līgumu par 1000 EUR. Fiziskā persona EDS iesniedz nodokļu grāmatiņu un uzrāda attiecīgo ienākuma izmaksātāju. Fiziskā persona nav reģistrējusi saimniecisko darbību. Neapliekamo minimumu nepiemēro. Ir 1 apgādājama (200 EUR).

$1000 \times 24,09\% = 240,90$ darba devēja VSAOI

$1000 \times 11\% = 110$ darba ņēmēja VSAOI

$1000 \times 20\% = 200$ IIN

$110 \times 20\% = 22$ EUR

$200 \times 20\% = 40$ EUR

$200 - 22 - 40 = 138$ IIN

$1000 - 110 - 138 = 752$ EUR izmaksai

96.⁵ Piemērojot šo noteikumu [96.4 punktu](#), atskaitījumus (neapliedzamo minimumu, atvieglojumu par apgādībā esošām personām) atskaita no jebkura ienākuma veida, kas pēc izmaksas datuma tiek izmaksāts pirmais.

Ja pēc izmaksas datuma pirmā ienākuma apmērs ir nepietiekams, atskaitījumu nepiemēroto daļu atskaita no ienākuma, kurš pēc izmaksas datuma ir nākamais ienākums, kas tiek gūts pie šā ienākuma izmaksātāja (ievērojot likuma [15.](#) panta ceturtās daļas 2. punktā noteikto kārtību).

(MK [19.12.2017.](#) noteikumu Nr. 791 redakcijā)

Fiziskā persona ar ienākumu izmaksātāju noslēdz uzņēmumu līgumu par 1000 EUR. Fiziskā persona EDS iesniedz nodokļu grāmatiņu un uzrāda attiecīgo ienākuma izmaksātāju. Fiziskā persona nav reģistrējusi saimniecisko darbību. Neapliekamo minimumu nepiemēro. Ir 6 apgādājama (200 EUR).

$1000 \times 24,09\% = 240,90$ darba devēja VSAOI

$1000 \times 11\% = 110$ darba ņēmēja VSAOI

$1000 \times 20\% = 200$ IIN

$110 \times 20\% = 22$ EUR

$1200 \times 20\% = 240$ EUR

$200 - 22 - 240 = \underline{- 62}$ IIN

Fiziskai personai noslēgts autora līgums par 1000 EUR par dizaina darbu.

$1000 \times 5\% = 50$ VSAOI pensiju apdrošināšanai

$1000 \times 50\% = 500$ autora izmaksas

$500 \times 20\% = 100$ IIN

$100 - 62 = 38$ IIN

Izmaksai $1000 - 38 = \underline{962}$ EUR

Fiziskā persona ar ienākumu izmaksātāju noslēdz uzņēmumu līgumu par 1000 EUR. Fiziskā persona ir reģistrējusi saimniecisko darbību.

Izmaksātājs nodokļus nepiemēro.

Fiziskā persona izraksta par pakalpojumu rēķinu un noformē pieņemšanas – nodošanas aktu (nav obligāti, ja nav PVN maksātājs).

Izmaksātājs nosūta VID paziņojumu līdz nākamā gada 1.februārim.

17. pants. Algas nodokļa ieturēšana un maksāšana un nodokļa ieturēšana no ienākumiem, kuri nav saistīti ar darba attiecībām

1. Algas nodokļa ieturēšanu un maksāšanu (pārskaitīšanu budžetā) veic darba devējs, kas nodarbina darbinieku — (nodokļa) maksātāju.

2. Algas nodoklis tiek aprēķināts atbilstoši šā likuma 15. panta trešajā daļā noteiktajai likmei.

3. Ar algas nodokli apliekamais mēneša ienākums ir:

1) Latvijas Republikas rezidentiem darbavietā, kur iesniegta grāmatiņa — starpība starp kalendārā mēneša ienākumu un Valsts ieņēmumu dienesta prognozētā mēneša neapliekamā minimuma, šā likuma 10.panta otrajā daļā noteikto attaisnoto izdevumu un šā likuma 13.panta pirmajā daļā noteikto atvieglojumu summu;

2) Latvijas Republikas rezidentiem darbavietā, kur nav iesniegta grāmatiņa — kalendārā mēneša ienākums, no kura atskaitīta šā likuma 10.panta otrajā daļā noteiktā attaisnoto izdevumu summa;

3) Latvijas Republikas nerezidentiem — kalendārā mēneša ienākums, no kura atskaitīta šā likuma 10.panta pirmās daļas 1., 5. un 6.punktā minēto attaisnoto izdevumu summa.

Ministru kabineta noteikumi Nr.827

Rīgā 2010.gada 7.septembrī (prot. Nr.46 14.§)

Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli

8.³ Darba devējs (tai skaitā mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs un jaunuzņēmums), kas noslēdzis uzņēmuma līgumu ar fizisku personu, kura nav reģistrējusies Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicēja, katru fizisko personu reģistrē Valsts ieņēmumu dienestā uzņēmuma līguma noslēgšanas dienā, iesniedzot ziņas par darba ņēmēja statusa iegūšanu un norādot ziņu kodu 81 ([1.pielikums](#)), ja šīs ziņas jau nav iesniegtas, un uzņēmuma līguma izbeigšanas dienā, iesniedzot ziņas par darba ņēmēja statusa zaudēšanu un norādot ziņu kodu 82, ja persona zaudē darba ņēmēja statusu. Darba devējam ir pienākums iesniegt arī citu šo noteikumu [8.punktā](#) minēto informāciju.

8.⁴ Darba devējs (izņemot mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju), reģistrējot katru darba ņēmēju Valsts ieņēmumu dienestā, sniedz ziņas par darba ņēmējiem ([1. pielikums](#)) un vienlaikus norāda arī darba ņēmēja profesijas (aroda, amata, specialitātes) kodu atbilstoši Profesiju klasifikatoram.

Ja mainās darba ņēmēja profesija (arods, amats, specialitāte), darba devējs (izņemot mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju) nākamajā mēnesī līdz datumam, kas noteikts kā ikmēneša obligāto iemaksu veikšanas termiņš, iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā informāciju par darbinieka profesijas (aroda, amata, specialitātes) kodu, aizpildot [1. pielikuma](#) 1., 2., 3., 4., 5. un 7. aili. Darba devējs 5.ailē norāda ziņu kodu PM – darba ņēmēja profesijas (aroda, amata, specialitātes) maiņa, 4.ailē norāda ziņu par darba ņēmējiem izmaiņas dienu un 7.ailē – profesijas (aroda, amata, specialitātes) kodu.

Profesijas (aroda, amata, specialitātes) kods atbilstoši Profesiju klasifikatoram nav jānorāda par personām, kuras darba devējs nodarbina tikai uz uzņēmuma līguma pamata, un par personām, kurām pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas ir vienošanās par darbinieka profesionālās darbības ierobežojumu (konkurences ierobežojums).

33. Darba ņēmēja nostrādāto stundu skaitu mēnesī norāda darba devēja ziņojuma ([3.pielikums](#)) 11.ailē.

Informācija par darba ņēmēja nostrādātajām stundām nav jānorāda par personām, kuras pie darba devēja tiek nodarbinātas tikai uz uzņēmuma līguma pamata, un par personām, kurām pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas ir vienošanās par darbinieka profesionālās darbības ierobežojumu (konkurences ierobežojums).

17. pants. Algas nodokļa ieturēšana un maksāšana un nodokļa ieturēšana no ienākumiem, kuri nav saistīti ar darba attiecībām

10. No fiziskās personas ienākumiem, kurus izmaksā komersanti, individuālie uzņēmumi (arī zemnieku vai zvejnieku saimniecības), kooperatīvās sabiedrības, nerezidentu pastāvīgās pārstāvniecības, iestādes, organizācijas, biedrības, nodibinājumi un fiziskās personas, kuras reģistrētas kā saimnieciskās darbības veicējas, ja tie nav saistīti ar darba attiecībām un nav atbrīvoti no aplikšanas ar nodokli, ienākuma izmaksātājs ietur nodokli ienākuma izmaksas vietā un iemaksā to budžetā ne vēlāk kā ienākuma izmaksas mēnesim sekojošā mēneša piektajā datumā. Pie šādiem ienākumiem pieder:

7) ieņēmumi no saimnieciskās darbības, ko veic fiziskā persona, kurai nav izsniegts Valsts ieņēmumu dienesta apliecinājums par reģistrēšanos saimnieciskās darbības veicēja statusā, izņemot ieņēmumus no lauksaimnieciskās produkcijas ražošanas un no sēņošanas, ogošanas vai savvaļas ārstniecības augu un ziedu vākšanas;

11. Komersanti, individuālie uzņēmumi (arī zemnieku vai zvejnieku saimniecības), kooperatīvās sabiedrības, nerezidentu pastāvīgās pārstāvniecības, iestādes, organizācijas, biedrības, nodibinājumi un fiziskās personas, kuras reģistrētas kā saimnieciskās darbības veicējas, pēc personas — nodokļa maksātāja — pieprasījuma saņemšanas izsniedz šai personai paziņojumu par izmaksātajām ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamajām summām, kas nav saistītas ar darba attiecībām, un no šīm summām ieturēto nodokli vai, ja izmaksātais ienākums nav apliekams ar nodokli, izmaksu apliecinošu dokumentu un nosūta paziņojumu Valsts ieņēmumu dienestam:

1) par personām izmaksātajiem ienākumiem, kas minēti šā panta desmitajā un divpadsmitajā daļā, un no tiem ieturēto nodokli — ne vēlāk kā līdz ienākuma izmaksas mēnesim sekojošā mēneša 15.datumam;

2) par personām, neieturot nodokli, izmaksātajām summām — Ministru kabineta noteiktajā termiņā. Ministru kabinets nosaka apliecinājuma dokumentu izsniegšanas kārtību, kā arī ienākumus, par kuru izmaksu tie izsniedzami, un izņēmumus;

Ministru kabineta noteikumi Nr.899
Rīgā 2010.gada 21.septembrī (prot. Nr.48 37.§)
Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu
piemērošanas kārtība

96.⁶ Saņemot ienākumus no uzņēmuma līguma vai ienākumus no autoratlīdzības, par ienākuma gūšanas dienu uzskatāma diena, kad nodokļa maksātājs saņem ienākumu.

(MK 19.12.2017. noteikumu Nr. 791 redakcijā)

Bilancē kreditora parāds, bet paziņojumu neiesniedz un IIN nemaksā.

96.⁷ Ja nodokļa maksātājs taksācijas gada laikā saņem gan algota darba ienākumu, gan pensiju un tam darba vietā ir iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, tad, nosakot nodokļa maksātāja mēneša apliekamo ienākumu:

96.⁷ 1. algota darba ienākumam šajā mēnesī netiek piemērots likuma 12. panta pirmajā daļā minētais Valsts ieņēmumu dienesta prognozētais mēneša neapliekamais minimums, bet tiek piemēroti likuma 13. panta pirmās daļas 1. punktā minētie atvieglojumi un šīs panta daļas 4. punktā minētie papildatvieglojumi, kā arī tiek piemērota likuma 15. panta trešajā daļā noteiktā progresīvā nodokļa likme;

96.⁷ 2. pensijas ienākumam šajā mēnesī tiek piemērots likuma 12. panta piektajā daļā minētais pensionāra mēneša neapliekamais minimums, kā arī tiek piemērota likuma 15. panta trešajā daļā noteiktā progresīvā nodokļa likme.
(MK [19.12.2017.](#) noteikumu Nr. 791 redakcijā)

***Fiziskā persona ir pensionārs, alga 1000 EUR.
Ir iesniegta nodokļu grāmatiņa. Neapliekamo
minimumu nepiemēro.***

1000 x 21,31% = 213,10 darba devēja VSAOI

1000 x 9,56% = 95,60 darba ņēmēja VSAOI

1000 – 95,60 = 904,40 apliekamais ienākums

904,40 x 20% = 180,88 IIN

1000 – 95,60 – 180,88 = 723,52 izmaksai

15. pants. Nodokļa likmes un to piemērošana

15. Ja maksātājam piemēro atskaitījumus saskaņā ar šā likuma 3. panta otrās daļas 1., 2. un 3. punktu un šā likuma 3. panta 2.⁴ daļas 2. punktā noteiktajā gadījumā, maksātāja gada (algas nodokļa maksātāja - mēneša) ienākuma daļai, kas pārsniedz 20 004 *euro* gadā (1667 *euro* mēnesī), piemēro nodokļa likmi saskaņā ar šā panta otrās daļas 2. un 3. punktu vai šā panta trešās daļas 2. punktu, bet aprēķināto nodokļa apmēru samazina par nodokli, kurš aprēķināts, atskaitījumu summu, kas pārsniedz 20 004 *euro*, reizinot ar nodokļa likmi 20 procentu apmērā.

Ja šā likuma 10. pantā noteikto attaisnoto izdevumu vai 13. pantā noteikto nodokļa atvieglojumu piemērošanas rezultātā veidojas nodokļa pārmaxsa, maksātājam nodokli atmaksā, piemērojot nodokļa likmi 20 procentu apmērā.

96.⁸ Piemērojot likuma 15. panta piecpadsmito daļu, atskaitījumus no gada ienākuma (neapliekamo minimumu, atvieglojumus un attaisnotos izdevumus) atskaita no nodokļa bāzes daļas, kurai piemēro 20 % likmi.

Pārmaksātā nodokļa atmaksa, pamatojoties uz gada ienākumu deklarāciju, notiek, piemērojot 20 % likmi.

Ja nodokļa maksātāja atskaitījumi no gada ienākuma pārsniedz pirmo progresijas sliekšni, tos var atskaitīt arī no ienākumu daļas, kas pārsniedz pirmo progresijas sliekšni tā, lai atskaitījumu rezultātā maksātāja nodoklis samazinātos tikai par nodokļa daļu, kas būtu aprēķināta, piemērojot 20 % likmi (likuma 15. panta piecpadsmitās daļas piemērošanas piemērs - šo noteikumu 4.⁴ pielikumā).

Maksātāja mēneša alga ir 3 000 euro, apgādībā divas personas, (pie darba devēja iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, bet diferencēto neapliekamo minimumu nepiemēro, jo mēneša ienākums pārsniedz 1000 euro). Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (VSAOI) likme darba ņēmējam – 11%, nodokļa atvieglojums par apgādībā esošu personu – 200 euro mēnesī. Mēneša ienākumu sliekšnis, līdz kuram piemēro nodokļa likmi 20% apmērā – 1 667 euro.

3 000 euro

1 667 euro (ienākums līdz mēneša ienākumu 1.sliksnim)

- 330 euro (VSAOI 11%)

- 400 euro (IIN atvieglojums par 2 apgādībā esošām personām)

= 937 euro (apliekamais ienākums)

*** 20% (IIN likme)**

= 187,40 euro (IIN)

1 333 euro (ienākums virs mēneša ienākumu 1.sliksņa)

***23% (IIN likme)**

=306,59 (IIN)

IIN kopā: 187,40+306,59=493,99 euro

Maksātāja mēneša ienākums ir 2083,33 euro, maksātājam ir piecas apgādībā esošas personas (pie darba devēja iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, bet diferencēto neapliekamo minimumu nepiemēro, jo mēneša ienākums pārsniedz 1000 euro). Taksācijas gada laikā maksātājs veicis iemaksas privātajā pensiju fondā 4000 euro apmērā, bet maksātājam un vēl 2 viņa ģimenes locekļiem ir radušies attaisnotie izdevumi par ārstniecības pakalpojumiem (600 euro + 400 euro + 500 euro).

2083,33 euro

1 667 euro (ienākums līdz mēneša ienākumu 1.slieksnim)

- 229,17 euro (VSAOI 11%)

- 1000 euro (IIN atvieglojums par 5 apgādībā esošām personām)

=437,83 euro (apliekamais ienākums)

*** 20% (IIN likme)**

= 87,57 euro (IIN)

416,33 euro (ienākums virs mēneša ienākumu 1.sliekšņa)

***23% (IIN likme)**

=95,76 (IIN)

IIN kopā: 87,57+95,76=183,33 euro

Pieņemot, ka maksātāja situācija nemainās visu taksācijas gadu, taksācijas gada laikā avansā samaksātais IIN ir 2 199,96 euro.

Maksātāja gada ienākuma aprēķins rezumējošā kārtībā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju:

25 000 euro

20 004 euro (ienākums līdz gada ienākumu 1.slieksnim)

- 2 750 euro (VSAOI 11%)

- 12 000 euro (IIN atvieglojums par 5 apgādībā esošām personām)

- 4 000 euro (iemaksas privātajā pensiju fondā)

- 1 500 euro (attaisnotie izdevumi par ārstniecības pakalpojumiem)

= - 246 euro (apliekamais ienākums)

4996euro (ienākums virs gada ienākumu 1.sliekšņa)

***23% (IIN likme)**

=1 149,08 euro (IIN)

246*20%=49,20 euro (līdz 1.gada ienākumu sliekšnim neizmantotā atskaitījumu daļa, ko reizina ar 20% likmi)

1 149,08 -49,20 = 1 099,88 euro (rezumējošā kārtībā aprēķinātais IIN)

Pārmaksātā IIN atmaksa 2 199,96 – 1099,88= 1 100,08euro

Maksātājs strādā pie diviem darba devējiem: mēnešalga pie 1.darba vietā ir 700 euro (iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, bet diferencēto neapliekamo minimumu nepiemēro, jo tāds maksātājam nav piemērojams saskaņā ar VID sniegto informāciju par VID prognozēto mēneša neapliekamo minimumu), bet 2.darba vietā – 300 euro. Maksātājam ir divas apgādībā esošas personas

1.darba vieta

700 euro (bruto alga)

-77 euro (VSAOI 11%)

- 400 euro (IIN atvieglojums par 2 apgādībā esošām personām)

= 223 euro (apliekamais ienākums)

***20% (IIN likme) =44,60 euro (IIN)**

2.darba vieta

300 euro (bruto alga)*23% (IIN likme)=69 euro (IIN)

300 euro (bruto alga)*11% (VSAOI likme) = 33 euro (VSAOI)

33 x 20% = 6,60

69 – 6,60 = 62,40 IIN

Pieņemot, ka maksātāja situācija nemainās visu taksācijas gadu:

12 000 euro (gada ienākums)

- 1 320 euro (VSAOI 11%)

- 4 800 euro (atvieglojums par 2 apgādībā esošām personām)

= 5 880 euro (apliekamais ienākums)

Tā kā taksācijas gada ienākums nepārsniedz 20 004 euro, visam ienākumam piemēro nodokļa likmi 20% apmērā.

$5\,880 \cdot 20\% = 1\,176$ euro (IIN)

Taksācijas gada laikā avansā samaksātais IIN $(44,60 + 62,40) \cdot 12 = 1\,284$ euro

Pārmaksātā IIN atmaksa $1\,284 - 1\,176 = 108$ euro

16. Ja algas nodokļa maksātājs ir persona, uz kuru attiecas citas valsts sociālās apdrošināšanas sistēma, un maksātāja algota darba ienākums mēnesī pārsniedz 4583 *euro*, viņa mēneša ienākuma (izņemot šā likuma 9. pantā minētos neapliekamos ienākumus) daļai, kas pārsniedz 4583 *euro*, piemēro nodokļa likmi 31,4 procentu apmērā.

17. Nodokļa likme, ja maksātājs ienākuma izmaksātājam nav iesniedzis algas nodokļa grāmatiņu, ir 23 procenti, ja šā panta sešpadsmitajā, astoņpadsmitajā vai divdesmitajā daļā nav noteikts citādi.

No maksātāja mēneša ienākuma šā likuma 3. panta otrās daļas 1. punktā minētos atskaitāmos izdevumus atskaita tā, kā tas saskaņā ar šā panta piecpadsmito daļu noteikts maksātāja mēneša ienākuma daļai, kas pārsniedz 1667 euro mēnesī.

Šā likuma 10. panta pirmās daļas 4. punktā minētos izdevumus no ienākuma atskaita pirms nodokļa aprēķināšanas.

96.¹⁰ Ja nodokļa maksātājs, kuram nav izsniegts Valsts ieņēmumu dienesta apliecinājums par reģistrēšanos saimnieciskās darbības veicēja statusā, taksācijas gada laikā saņem vienreizējus ieņēmumus no saimnieciskās darbības un citu ienākumu taksācijas gada laikā tam nav bijis, tad ienākuma izmaksas brīdī ienākuma izmaksātājs, kuram nav iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, tam nepiemēro Valsts ieņēmumu dienesta prognozēto mēneša neapliekamo minimumu un piemēro 23 % likmi.

Taksācijas gadam beidzoties, nodokļa maksātājs, rezumējošā kārtībā iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, piemēro likuma [15.](#) panta otrajā daļā noteikto progresīvo likmi, precizē taksācijas gada laikā gūtos ienākumus un aprēķināto nodokli un attiecīgi piemaksā iztrūkstošo nodokļa summu vai saņem atpakaļ izveidojošos nodokļa pārmaksu (likuma [15.](#) panta septiņpadsmitās un deviņpadsmitās daļas piemērošanas piemērs – šo noteikumu [4.⁵ pielikumā](#)).
(MK [19.12.2017.](#) noteikumu Nr. 791 redakcijā)

18. Nodokļa likmi 20 procentu apmērā taksācijas gada laikā piemēro autoru un izpildītāju ienākumiem no autoratlīdzības.

19. Šā panta septiņpadsmitajā, astoņpadsmitajā, divdesmitajā un divdesmit ceturtajā daļā minētos ienākumus iekļauj taksācijas gada kopējā apliekamajā ienākumā un tiem rezumējošā kārtībā piemēro šā panta otrajā daļā noteiktās likmes.

96.⁹ Autoru un izpildītāju ienākumiem no autoratlīdzības taksācijas gada laikā tiek piemērota nodokļa likme 20 % apmērā.

lesniedzot gada ienākumu deklarāciju un rezumējošā kārtībā precizējot taksācijas gada laikā gūtos ienākumus, gūtajiem ienākumiem tiek piemērota likuma 15. panta otrajā daļā noteiktā progresīvā nodokļa likme.

20. Šā panta trešajā daļā noteiktās nodokļa likmes ienākuma izmaksātājs taksācijas gada laikā piemēro šādiem kalendāra mēneša laikā izmaksātajiem ienākumiem:

1) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izmaksātajam pārejošas darba nespējas pabalstam;

2) piešķirtajai pensijai (ieskaitot piemaksu pie pensijas par apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts līdz 1995. gada 31. decembrim) vai pārrēķinātajai pensijai pēc 1996. gada 1. janvāra atbilstoši likumam "Par valsts pensijām", vai izdienas pensijai, vai speciālajai valsts pensijai atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, vai pensijai atbilstoši ārvalsts normatīvajiem aktiem, vai noslēgtajam mūža pensijas apdrošināšanas līgumam (ar uzkrāto fondētās pensijas kapitālu atbilstoši Valsts fondēto pensiju likumam).

21. Šā panta otrās vai trešās daļas piemērošanai gada ienākuma vai mēneša ienākuma apmēru nosaka, neņemot vērā:

- 1) šā likuma 9. pantā minētos neapliekamos ienākumus;
- 2) saskaņā ar šā likuma 8. pantu no apliekamā ienākuma izslēgtos ienākumus;
- 3) saskaņā ar šā likuma 24. panta septīto daļu no apliekamā ienākuma izslēgtos ienākumus;
- 4) ar algas nodokli apliekamos ienākumus, no kuriem darba ņēmējs ir tiesīgs nemaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli saskaņā ar Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likumu.

22. Ja taksācijas gadā algota darba ienākums, pensija vai pabalsts tiek izmaksāts par pirmstaksācijas gadu, šos ienākumu veidus iekļauj attiecīgā pirmstaksācijas gada ienākumu apmērā un piemēro attiecīgās pirmstaksācijas gada nodokļa likmes. Ar algas nodokli apliekamajā mēneša ienākumā iekļauj ienākumu, kas aprēķināts par attiecīgo mēnesi.

23. Pamatojoties uz maksātāja rakstveida iesniegumu, ienākuma izmaksātājs taksācijas gada laikā ietur nodokli saskaņā ar 23 procentu likmi arī no ienākumiem, kuriem saskaņā ar šā panta otro, trešo vai astoņpadsmito daļu piemērojama nodokļa likme 20 procentu apmērā.

8. pants. Gada apliekamā ienākuma avoti

1. Maksātāja gada apliekamo ienākumu veido ienākumi, par kuriem ir jāmaksā algas nodoklis atbilstoši šā panta otrajai, ceturtajai un piektajai daļai, un pārējie šā panta trešajā daļā minētie ienākumi.

2. Pie ienākumiem, par kuriem ir jāmaksā algas nodoklis, atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem tiek pieskaitīta darba alga, prēmijas, vienreizēja un sistemātiska atlīdzība un citi ienākumi, ko **darbinieks** saņem uz pašreizējo vai iepriekšējo darba attiecību pamata komercsabiedrībās, kooperatīvajās sabiedrībās, Eiropas komercsabiedrībās, Eiropas kooperatīvajās sabiedrībās, Eiropas ekonomisko interešu grupās, valsts un pašvaldību iestādēs, biedrībās, nodibinājumos, individuālajos uzņēmumos, zemnieku vai zvejnieku saimniecībās, organizācijās un no fiziskajām personām (arī individuālā komersanta), kā arī atlīdzība par valsts dienesta pienākumu izpildi un ienākumi no cita darba līguma izpildes.

3. Pie pārējiem fiziskās personas ienākumiem, par kuriem ir jāmaksā nodoklis, tiek pieskaitīti:

1) ienākumi no individuālā darba, uzņēmuma līguma, komercaģenta un māklera darbības;

11. pants. No saimnieciskās darbības gūtā apliekamā ienākuma noteikšana

1.¹ Par fiziskās personas saimniecisko darbību ir uzskatāma jebkura darbība, kas vērsta uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību. Saimnieciskā darbība ietver arī ar uzņēmuma līguma izpildi saistīto darbību, profesionālo darbību, nekustamā īpašuma apsaimniekošanu, komercaģenta, māklera un individuālā komersanta darbību, kā arī fiziskās personas īpašumā esoša individuālā uzņēmuma (arī zemnieka un zvejnieka saimniecības) darbību.

1.² Profesionālā darbība ir jebkura neatkarīga profesionālu pakalpojumu sniegšana ārpus darba tiesiskajām attiecībām, arī zinātniskā, literārā, pasniedzēja, aktiera, režisora, ārsta, zvērināta advokāta, zvērināta revidenta, zvērināta notāra, zvērināta mērnika, zvērināta taksatora, mākslinieka, komponista, mūziķa, konsultanta, inženiera, zvērināta tiesu izpildītāja, grāmatveža vai arhitekta darbība.

18. Maksātājs, kuru uz uzņēmuma līguma pamata nodarbina komersants, individuālais uzņēmums (arī zemnieka vai zvejnieka saimniecība), kooperatīvā sabiedrība, nerezidenta pastāvīgā pārstāvniecība, iestāde, organizācija, biedrība, nodibinājums vai fiziskā persona, kas reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, ir tiesīgs neregistrēties Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicējs. Šajā gadījumā maksātājs, nosakot ar nodokli apliekamo ienākumu, nav tiesīgs piemērot saimnieciskās darbības izdevumus.

10. pants. Attaisnotie izdevumi

1. Pirms ienākuma aplikšanas ar nodokli no gada aplikamo ienākumu apjoma tiek atskaitīti šādi maksātāja izdevumi:

1) nomaksātā sociālā nodokļa summa un valsts sociālās apdrošināšanas maksājumi vai pēc būtības līdzīgi citu Eiropas Savienības dalībvalstu vai Eiropas Ekonomikas zonas valstu normatīvajos aktos noteiktie maksājumi;

MK 899 55. *Par fiziskās personas attaisnotajiem izdevumiem saskaņā ar likuma [10.panta](#) pirmās daļas 1.punktu ir atzīstamas valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas saskaņā ar likumu "[Par valsts sociālo apdrošināšanu](#)" vai analogiski citu Eiropas Savienības dalībvalstu vai Eiropas Ekonomikas zonas valstu normatīvajos aktos noteikti maksājumi.*

1¹) solidaritātes nodoklis;

Pirms IIN aplikšanas atskaita vispirms VSAOI d.ņ. !!!

1000 x 11% = 110 VSAOI d.ņ.

1000 - 110 = 890EUR

Jadviga Neilande

2. Pirms darbinieka ienākuma aplikšanas ar algas nodokli no mēneša ienākuma apjoma tiek atskaitīti šā panta pirmās daļas 1., 5. un 6.punktā minētie maksājumi.

Bruto alga – soc.iemaksas – pensiju foni – apdrošināšana

MK 899 65. Piemērojot likuma 10. panta otro daļu, pirms darbinieka mēneša darba ienākuma aplikšanas ar algas nodokli **darba devējs ir tiesīgs atskaitīt no darbinieka mēneša darba ienākuma:**

65.1. darba devēja (no darba devēja līdzekļiem) darbinieka labā veiktos dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) prēmiju maksājumus un iemaksas privātajos pensiju fondos, kuras kopā nepārsniedz likuma 8. panta piektajā daļā noteikto ierobežojumu 10 % apmērā no darbinieka **mēneša** bruto darba samaksas;

65.2. **darbinieka paša veiktos dzīvības apdrošināšanas** (ar līdzekļu uzkrāšanu) prēmiju maksājumus un iemaksas privātajos pensiju fondos, kuras veiktas uz kolektīvā vai individuālā līguma pamata un kuras uz darbinieka iesnieguma pamata veicis darba devējs, ieturot tās no darbinieka darba ienākuma, un kuras kopā nepārsniedz 10 % no darbinieka mēneša bruto darba samaksas, bet ne vairāk kā **4000 euro** gadā.

Neapliekamais minimums un atvieglojumi

12. pants. Maksātāja gada neapliekamais minimums

1. Valsts ieņēmumu dienesta prognozēto mēneša neapliekamo minimumu piemēro katru mēnesi ienākuma gūšanas vietā, kur iesniegta maksātāja algas nodokļa grāmatiņa, apliekamajam ienākumam, kuram tiek piemērota šā likuma [15. panta](#) otrajā vai trešajā daļā noteiktā likme.

Maksātāja gada apliekamajā ienākumā netiek ietverts ienākums gada diferencētā neapliekamā minimuma apmērā, ja šajā pantā nav noteikts citādi.

1.¹ Maksātāja gada diferencēto neapliekamo minimumu aprēķina saskaņā ar formulu, ko nosaka Ministru kabinets. Formulā ņem vērā maksātāja gada apliekamos ienākumus, kā arī šādus lielumus, kurus nosaka Ministru kabinets:

- 1) maksimālo gada neapliekamo minimumu;
- 2) gada apliekamā ienākuma apmēru, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu;
- 3) gada apliekamā ienākuma apmēru, virs kura nepiemēro gada diferencēto neapliekamo minimumu.

1.² Maksātāja gada diferencētā neapliekamā minimuma apmēra noteikšanai ņem vērā visus maksātāja gada ienākumus (tai skaitā ienākumus, kas apliekami ar samazinātu nodokļa likmi), **izņemot** šā likuma 9. pantā minētos neapliekamos ienākumus (izņemot šā likuma 9. panta pirmās daļas 2.¹ punktā minēto ienākumu), saimnieciskās darbības ieņēmumus, par kuriem maksā patentmaksu, un ienākumu, par kuru maksā mikrouzņēmumu nodokli.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 676

Rīgā 2017. gada 14. novembrī (prot. Nr. 57 11. §)

Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai

3. Gada diferencētā neapliekamā minimuma aprēķināšanai ir noteikti šādi lielumi:

3.1. maksimālais gada neapliekamais minimums:

3.1.1. 2018. gadā – 2400 euro;

3.1.2. 2019. gadā – 2760 euro;

3.1.3. no 2020. gada – 3000 euro;

3.2. gada apliekamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu – 5280 euro;

3.3. gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura nepiemēro gada diferencēto neapliekamo minimumu:

3.3.1. 2018. gadā – 12 000 euro;

3.3.2. 2019. gadā – 13 200 euro;

3.3.3. no 2020. gada – 14 400 euro;

3.4. koeficients:

3.4.1. 2018. gadā – 0,35714;

3.4.2. 2019. gadā – 0,34848;

3.4.3. no 2020. gada – 0,32895.

13.02.2018.

Jadviga Neilande

1.⁴ Valsts ieņēmumu dienesta prognozēto mēneša neapliekamo minimumu Valsts ieņēmumu dienests nosaka šādi:

1) maksātāja mēneša apliekamā ienākuma objektu taksācijas gada periodam no 1. janvāra līdz 31. jūlijam nosaka, apliekamo ienākumu, kas gūts no pirms pirmstaksācijas gada 1. oktobra līdz pirmstaksācijas gada 30. septembrim (izņemot ienākumus no kapitāla pieauguma), dalot ar mēnešu skaitu, kuros gūts ienākums.

Valsts ieņēmumu dienesta prognozēto mēneša neapliekamo minimumu aprēķina Ministru kabineta noteikumos noteiktajā kārtībā, izmantojot aprēķināto mēneša apliekamā ienākuma objektu taksācijas gada periodam no 1. janvāra līdz 31. jūlijam;

2) maksātāja mēneša apliekamā ienākuma objektu taksācijas gada periodam no 1. augusta līdz 31. decembrim nosaka, apliekamo ienākumu, kas gūts no pirmstaksācijas gada 1. decembra līdz taksācijas gada 31. maijam (izņemot pirmstaksācijas gada decembrī gūtos ienākumus no kapitāla pieauguma), dalot ar mēnešu skaitu, kuros gūts ienākums. Valsts ieņēmumu dienesta prognozēto mēneša neapliekamo minimumu aprēķina Ministru kabineta noteikumos noteiktajā kārtībā, izmantojot aprēķināto apliekamā ienākuma objektu par taksācijas gada otro pusgadu un ņemot vērā prognozēto neapliekamā minimuma apmēru, kas aprēķināts taksācijas gada periodam no 1. janvāra līdz 31. jūlijam;

3) ja Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā nav informācijas par maksātāja apliekamajiem ienākumiem vai maksātājam nav gūti ar nodokli apliekamie ienākumi šīs daļas 1. vai 2. punktā minētajos laika periodos, vai maksātājs taksācijas gadā ir ieguvis rezidenta statusu, Valsts ieņēmumu dienesta prognozētais mēneša neapliekamais minimums atbilst vienai divpadsmitajai daļai no Ministru kabineta noteikumos noteiktā maksimālā gada neapliekamā minimuma, dalot to ar divi.

1.⁵ Maksātājam, kas reģistrējies Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicējs un nav iesniedzis algas nodokļa grāmatiņu citā ienākumu gūšanas vietā, prognozētais gada diferencētais neapliekamais minimums avansa maksājumu aprēķinā Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmā tiek ģenerēts automātiski atbilstoši prognozētajam ienākumam no saimnieciskās darbības (ņemot vērā pirmstaksācijas gada ienākumu deklarācijā uzrādītos datus vai paša nodokļa maksātāja prognozētos ienākumus).

1.⁶ Valsts ieņēmumu dienests ienākuma izmaksātājam, kuram ir iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, nodrošina ierakstu par maksātājam piemērojamo Valsts ieņēmumu dienesta prognozēto mēneša neapliekamā minimuma apmēru Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmas pārskatā "Iesniegto algas nodokļa grāmatiņu dati" šādā kārtībā:

1) līdz taksācijas gada 1. janvārim par mēnesī piemērojamo Valsts ieņēmumu dienesta prognozēto mēneša neapliekamā minimuma apmēru taksācijas gadā no 1. janvāra līdz 31. jūlijam, pamatojoties uz aprēķinu, kas veikts, izmantojot Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā esošos datus pēc stāvokļa pirmstaksācijas gada 15. decembrī;

2) līdz taksācijas gada 1. augustam par mēnesī piemērojamo Valsts ieņēmumu dienesta prognozēto mēneša neapliekamā minimuma apmēru taksācijas gadā no 1. augusta līdz 31. decembrim, pamatojoties uz aprēķinu, kas veikts, izmantojot Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā esošos datus pēc stāvokļa taksācijas gada 20. jūlijā.

1.⁷ Valsts ieņēmumu dienests divu darba dienu laikā pēc Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pieprasījuma saņemšanas informē Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru par maksātājam piemērojamo Valsts ieņēmumu dienesta prognozēto mēneša neapliekamā minimuma apmēru par mēnesi, kurā maksātājam ir izsniegta darbnespējas lapa "B".

2. Nerezidenti neapliekamais minimums netiek piemērots, izņemot nerezidentu, kurš ir citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts rezidents un taksācijas gadā Latvijā guvis vairāk nekā 75 procentus no saviem kopējiem ienākumiem.

4. Maksātājam nepiemēro šajā pantā noteikto neapliekamo minimumu par to taksācijas gada daļu, kurā viņš ir bijis cita nodokļa maksātāja apgādībā un kurā šis nodokļa maksātājs ir izmantojis šā likuma [13.panta](#) pirmās daļas 1.punktā noteiktos atvieglojumus, izņemot gadījumu, kad apgādībā esošai personai ir piešķirta apgādnieka zaudējuma pensija atbilstoši likumam "[Par valsts pensijām](#)".

4.¹ Maksātājam (personai līdz 19 gadu vecumam, kura mācās vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iestādē un taksācijas gada laikā no 1.jūnija līdz 31.augustam saņem ar algas nodokli apliekamos ienākumus) piemēro šā panta pirmajā daļā noteikto neapliekamo minimumu par to taksācijas gada daļu (no 1.jūnija līdz 31.augustam), kurā viņš ir saņēmis ar algas nodokli apliekamos ienākumus un kurā viņš ir bijis cita nodokļa maksātāja apgādībā, un kurā šis nodokļa maksātājs ir izmantojis šā likuma [13.panta](#) pirmās daļas 1.punktā noteiktos atvieglojumus.

4.² Maksātāja gada diferencētā neapliekamā minimuma aprēķināšanas un piemērošanas kārtību par nepilnu taksācijas gadu nosaka Ministru kabinets.

5. Personām, kurām piešķirta pensija (ieskaitot piemaksu pie pensijas par apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts līdz 1995.gada 31.decembrim) vai pārrēķināta pensija pēc 1996.gada 1.janvāra atbilstoši likumam "[Par valsts pensijām](#)" vai izdienas pensija, vai speciālā valsts pensija atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, vai pensija atbilstoši ārvalsts normatīvajiem aktiem, vai noslēgts mūža pensijas apdrošināšanas līgums (ar uzkrāto fondētās pensijas kapitālu atbilstoši [Valsts fondēto pensiju likumam](#)), neapliekamais minimums ir 3600 euro gadā (šā likuma izpratnē — pensionāra neapliekamais minimums), ja šajā pantā nav noteikts citādi.

6. Personām, kurām piešķirta apgādnieka zaudējuma pensija atbilstoši likumam "[Par valsts pensijām](#)", tiek piemērots šā panta piektajā daļā noteiktais neapliekamais minimums.

7. Maksātājam tajā taksācijas gada periodā, kurā tas ir bijis mikrouzņēmuma — mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja — darbinieks, nepiemēro šā panta pirmajā daļā noteikto neapliekamo minimumu.

Pārejas noteikumi

127. Piemērojot šā likuma 12. panta piekto daļu, pensionāra neapliekamais minimums:

1) **2018. gadā ir 3000 euro;**

2) **2019. gadā ir 3240 euro.**

8. Maksātājam tajā taksācijas gada periodā, kurā tas ir bijis mikrouzņēmuma — mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja — darbinieks, šā panta piektajā daļā noteikto neapliekamo minimumu piemēro tikai pensijas ienākumam.

9. Maksātāja ienākumiem, kuriem piemērojama šā likuma [15. panta](#) piektajā, sestajā, septītajā, astotajā un divpadsmitajā daļā noteiktā nodokļa likme, ienākumam pielīdzināmiem aizdevumiem un ienākumam, par kuru tiek maksāta patentmaksā, nepiemēro šajā pantā noteikto neapliekamo minimumu.

10. Personai, kura atbilstoši likumam "[Par valsts pensijām](#)" izmantojusi priekšlaicīgās pensionēšanās iespējas un kurai vecuma pensija ir piešķirta, bet nav izmaksājama, jo tā kluvusi par obligāti sociāli apdrošināto personu (darba ņēmēju vai pašnodarbināto), periodā, kad tā ir obligāti sociāli apdrošināta persona, nepiemēro šā panta piektajā daļā noteikto neapliekamo minimumu.

10.¹ Personai, kurai piešķirta vecuma pensija atbilstoši ārvalsts normatīvajiem aktiem un kura sasniegusi likuma "[Par valsts pensijām](#)" [11.panta](#) pirmajā daļā noteikto vecumu, piemēro šā panta piektajā daļā noteikto neapliekamo minimumu. Ja citā valstī piešķirtā vecuma pensija nav apliekama ar nodokli, maksātājs ir tiesīgs pensionāra neapliekamo minimumu piemērot apmērā, ko veido pozitīva starpība starp pensionāra neapliekamo minimumu un citā valstī piešķirto vecuma pensiju.

11. Maksātājam, kas noslēdzis mūža pensijas apdrošināšanas līgumu (ar uzkrāto fondētās pensijas kapitālu atbilstoši [Valsts fondēto pensiju likumam](#)), šā panta piektajā daļā noteikto neapliekamo minimumu nepiemēro pensijai pielīdzināma ienākuma izmaksas vietā.

12. Šā panta piektajā daļā noteikto neapliekamo minimumu taksācijas gada laikā piemēro pensijas izmaksātājs.

13. pants. Atvieglojumi maksātājam

1. Maksātājam paredzēti šādi atvieglojumi:

1) par katras šajā punktā minētās personas uzturēšanu, ja šai personai nav piešķirta pensija un tā nesaņem pensiju saskaņā ar likumu "[Par valsts pensijām](#)" vai citas valsts pensiju, izņemot apgādnieka zaudējuma pensiju — Ministru kabineta noteiktajā apmērā vienam no apgādniekiem:

a) par nepilngadīgu bērnu,

b) par bērnu, kamēr viņš turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai,

e) par mazbērnu vai audzināšanā paņemtu bērnu, ja no viņa vecākiem nav iespējams piedzīt uzturaidu (alimentus), arī tikmēr, kamēr viņš turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai,

f) par nepilngadīgu brāli un māsu, kā arī par brāli un māsu, kamēr brālis un māsa turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, ja viņiem nav darbaspējīgu vecāku,

g) par šā punkta "a", "b", "e", "f" un "i" apakšpunktā minēto personu, kā arī nestrādājošu laulāto apgādībā esošu nepilngadīgu bērnu;

i) par maksātāju aizbildnībā vai aizgādībā esošu personu,

j) par laulāto, vecākiem, vecvecākiem un bērniem, kas sasnieguši 18 gadu vecumu, ja minētās personas nav strādājošas un saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir atzītas par personām ar invaliditāti;

k) par nestrādājošu laulāto, kura apgādībā ir nepilngadīgs bērns, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir atzīts par personu ar invaliditāti;

l) par nestrādājošu laulāto, kura apgādībā ir bērns vecumā līdz trim gadiem,

m) par nestrādājošu laulāto, kura apgādībā ir trīs vai vairāk bērni līdz 18 gadu vecumam vai līdz 24 gadu vecumam, no kuriem vismaz viens ir jaunāks par septiņiem gadiem, kamēr bērns turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu,

n) par nestrādājošu laulāto, kura apgādībā ir pieci bērni līdz 18 gadu vecumam vai līdz 24 gadu vecumam, kamēr bērns turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu.

Pārejas noteikumi. 138. Grozījums likuma 13. panta pirmās daļas 1. punktā attiecībā uz tā papildināšanu ar "l", "m" un "n" apakšpunktu stājas spēkā 2018. gada 1. jūlijā.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 676
Rīgā 2017. gada 14. novembrī (prot. Nr. 57 11. §)
Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa
atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa
aprēķināšanai

17. Likuma [13.](#) panta pirmās daļas 1. punktā minētais iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums par apgādībā esošu personu ir:

17.1. 2018. gadā – 200 euro mēnesī;

17.2. 2019. gadā – 230 euro mēnesī;

17.3. 2020. gadā – 250 euro mēnesī.

4) personām, kuras saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir atzītas par personām ar invaliditāti vai politiski represētām personām, nodokļu papildu atvieglojumu apmēru un to piemērošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabinets noteikumi Nr.138

Rīgā 1997.gada 8.aprīlī (prot. Nr.20 1.§)

Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa papildu atvieglojumiem personām ar invaliditāti, politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem

2. Personai, kurai noteikta invaliditāte, ir tiesības uz nodokļa papildu atvieglojumu šādā apmērā:

2.1. **1848 euro gadā** - personai, kurai noteikta I vai II invaliditātes grupa;

2.2. **1440 euro gadā** - personai, kurai noteikta III invaliditātes grupa.

3. Personai, kurai saskaņā ar likumu "[Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem](#)" noteikts politiski represētās personas statuss, un personai, kurai saskaņā ar likumu "[Par nacionālās pretošanās kustības dalībnieka statusu](#)" noteikts nacionālās pretošanās kustības dalībnieka statuss, ir tiesības uz nodokļa papildu atvieglojumu **1848 euro gadā**.

MK 899 94. Likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktos nodokļa atvieglojumus piemēro ar dienu, kurā nodokļa maksātājam ir radušās tiesības uz nodokļa atvieglojumu, un pārtrauc ar nākamo dienu pēc dienas, kurā šīs tiesības ir zudušas.

95. Piemērojot likuma 13.panta pirmās daļas 1.punktu, atvieglojumu par apgādājamo nevar noteikt par personu, kura atrodas pilnīgā valsts apgādībā, t.i., ja tā dzīvo pansionātā, atrodas zīdaiņu vai bērnu namā, mācās speciālajā izglītības iestādē un par tās uzturēšanos šajās iestādēs apgādnieks nemaksā.

95.¹ Likuma 13. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktie atvieglojumi nav piemērojami, ja minētajā punktā norādītie nestrādājošie laulātie atbilst likuma 13. panta trešajā, piektajā, sestajā un septītajā daļā noteiktajiem kritērijiem.

96. Piemērojot likuma [13.panta](#) pirmās daļas 1.punktu, darba devējs, pamatojoties uz fiziskās personas algas nodokļa grāmatiņā izdarītajiem ierakstiem par tiesību uz nodokļa atvieglojumu rašanos vai zušanu, veic taksācijas gada nodokļa pārrēķinu, ja nodokļa atvieglojums nav bijis piemērots par visu laiku no taksācijas gada sākuma līdz taksācijas gada beigām, par kuru personai ir bijušas uz to tiesības, vai ir bijis piemērots par ilgāku laiku, nekā personai ir bijušas uz to tiesības, un ietur papildus aprēķināto nodokli vai atmaksā par daudz ieturēto nodokli nākamajos taksācijas gada mēnešos pēc nodokļa grāmatiņā izdarīto ierakstu par tiesībām uz nodokļa atvieglojumiem aktualizēšanas.

1.² Šā panta pirmās daļas 1.punktā minēto nodokļa atvieglojumu gadam veido visu gada mēnešu nodokļa atvieglojumu summa.

2. Ja šā panta pirmajā daļā minētās personas gūst ienākumus, maksātājs tos uzrāda savā deklarācijā, izņemot šā panta trešajā, piektajā un sestajā daļā paredzētos gadījumus.

3. Šā panta pirmās daļas 1. punktā noteiktie atvieglojumi nav piemērojami, ja šajā punktā minētās personas (izņemot personas līdz 19 gadu vecumam, kuras mācās vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iestādē un taksācijas gada laikā no 1.jūnija līdz 31.augustam saņem ar algas nodokli vai sezonas laukstrādnieku nodokli apliekamus ienākumus) patstāvīgi saņem ar nodokli apliekamos ienākumus (izņemot apgādnieka zaudējuma pensiju, kas piešķirta saskaņā ar likumu "[Par valsts pensijām](#)"), kas pārsniedz noteikto nodokļa atvieglojuma apmēru, vai bezdarbnieka pabalstu (stipendiju) vai tās uztur kāda cita persona, vai tās ir mikrouzņēmuma darbinieki.

Maksātājam tajā taksācijas gada periodā, kurā tas ir bijis mikrouzņēmuma — mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja — darbinieks, nepiemēro šā panta pirmās daļas 1. un 4.punktā noteiktos atvieglojumus.

Maksātāja ienākumiem, kuriem piemērojama šā likuma [15. panta](#) piektajā, septītajā, astotajā un divpadsmitajā daļā noteiktā nodokļa likme, ienākumam pielīdzināmiem aizdevumiem un ienākumam, par kuru tiek maksāta patentmaksā, nepiemēro šā panta pirmās daļas 1. un 4.punktā noteiktos atvieglojumus.

3.¹ Atvieglojumu par tāda nepilngadīga bērna uzturēšanu, par kuru tiek veiktas uzturlīdzekļu izmaksas no Uzturlīdzekļu garantiju fonda, piemēro tam nodokļa maksātājam, kuram Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija izmaksā uzturlīdzekļus par šo bērnu.

3.² Atvieglojumu par nepilngadīga bērna uzturēšanu piemēro tam nodokļa maksātājam, kuram uz vecāku vienošanās vai tiesas nolēmuma pamata ir nodibināta viena vecāka atsevišķa aizgādība. Ja vecāki kopīgi īsteno aizgādību un savstarpēji nevar vienoties par to, kuram no viņiem pienākas atvieglojums par apgādībā esošu personu, atvieglojumu par apgādībā esošu personu piemēro tam nodokļu maksātājam — vecākam, kurš norādīts bāriņtiesas lēmuma par vecāku domstarpību izšķiršanu rezolutīvajā daļā.

3.³ Lai piemērotu šā panta pirmās daļas 1.punkta "b", "e" un "f" apakšpunktu, maksātājs Valsts ieņēmumu dienestam iesniedz mācību iestādes izsniegtu izziņu, ka tā apgādībā esoša persona pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu.

3.⁴ Maksātājs saglabā tiesības piemērot šā panta pirmās daļas 1.punktā noteiktos atvieglojumus periodā, kad viņa apgādībā esošais sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātājs, kas ir jaunāks par 18 gadiem, saņem sezonas laukstrādnieku ienākumu.

4. Nerezidentiem nav tiesību uz šajā pantā noteiktajiem nodokļa atvieglojumiem, izņemot nerezidentus, kuriem tiek izmaksāta saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem piešķirtā pensija, un tos nerezidentus, kuri, būdami citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts rezidenti, taksācijas gadā Latvijā guvuši vairāk nekā 75 procentus no saviem kopējiem ienākumiem.

5. Maksātājam nav piemērojami šā panta pirmās daļas 1.punktā noteiktie atvieglojumi par to taksācijas perioda daļu (attiecīgo kalendāra mēnesi), kurā šā panta pirmās daļas 1.punktā minētā persona patstāvīgi saņem ar nodokli apliekamos ienākumus, kuri pārsniedz noteikto nodokļa atvieglojuma mēneša apmēru un kuriem tiek piemērota šā likuma [15. panta](#) otrajā vai trešajā daļā noteiktā nodokļa likme.

6. Maksātājam nav piemērojami šā panta pirmās daļas 1.punktā noteiktie atvieglojumi par visu taksācijas gadu, ja šā panta pirmās daļas 1.punktā minētā persona taksācijas gada laikā patstāvīgi ir saņēmusi ar nodokli apliekamos ienākumus, kuri pārsniedz noteikto nodokļa atvieglojuma gada apmēru un kuriem tiek piemērota šā likuma [15. panta](#) piektajā, septītajā un astotajā daļā noteiktā nodokļa likme.

7. Maksātājam nav piemērojami šā panta pirmās daļas 1.punktā noteiktie atvieglojumi, ja šā panta pirmās daļas 1.punktā minētā persona ir reģistrējusies komercreģistrā kā individuālais komersants vai Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicēja, ir zemnieku saimniecības īpašnieks vai komercsabiedrības valdes vai padomes loceklis, vai prokūrists, kā arī cita persona, kas ieņem amatu, kurš dod tiesības uz atlīdzību.

8. Šā panta pirmās daļas 1. un 4. punktā noteiktos atvieglojumus personām, kurām piešķirta pensija (ieskaitot piemaksu pie pensijas par apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts līdz 1995. gada 31. decembim) vai pārrēķināta pensija pēc 1996. gada 1. janvāra atbilstoši likumam "[Par valsts pensijām](#)" vai izdienas pensija, vai speciālā valsts pensija atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, vai pensija atbilstoši ārvalsts normatīvajiem aktiem, piemēro pensijas izmaksātājs, ja maksātājs algas nodokļa grāmatiņu nav iesniedzis citam ienākumu izmaksātājam.

Valsts ieņēmumu dienests sniedz pensiju izmaksātājam tā rīcībā esošo informāciju par maksātājiem, kas algas nodokļa grāmatiņu nav iesnieguši citiem ienākumu izmaksātājiem, un informāciju par šā panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajiem atvieglojumiem un 1. punktā noteikto atvieglojumu, ja par to ir ieraksts algas nodokļa grāmatiņā.

MK 899 90. Piemērojot likuma [12.](#) un [13.pantu](#), darba devējs, izmaksājot fiziskajai personai uz darba attiecību pamata gūto ienākumu par nepilnu kalendāra mēnesi, ja darba attiecības sākušās pēc mēneša sākuma vai izbeigušās pirms mēneša beigām, ar algas nodokli apliekamo ienākumu aprēķina, piemērojot neapliekamo minimumu un nodokļa atvieglojumus, uz kuriem personai saskaņā ar likumu ir tiesības, par tām kalendāra dienām, kurās ir pastāvējušas darba attiecības.

Neapliekamo minimumu darba attiecību pastāvēšanas nepilnajam mēnesim aprēķina kā vienas kalendāra mēneša dienas neapliekamā minimuma reizinājumu ar darba attiecību pastāvēšanas dienu skaitu.

Vienas kalendāra dienas neapliekamā minimuma apmēru aprēķina, neapliekamā minimuma mēneša summu dalot ar mēneša kalendāra dienu skaitu.

Tāpat nepilnajam mēnesim nosaka arī nodokļa atvieglojumu apmēru.

91. Piemērojot likuma [12.](#) un [13.pantu](#), ikgadējā vai papildu atvaļinājuma laikā vai atvaļinājuma bez darba algas saglabāšanas laikā darbinieks nepārtrauc darba attiecības ar darba devēju un šajā laikā nezaudē tiesības uz neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojumu piemērošanu uz darba attiecību pamata saņemamajam ienākumam.

92. Piemērojot likuma [12.](#) un [13.pantu](#), par laiku, kurā fiziskās personas ienākumam (slimības pabalstam, pamatojoties uz darbnespējas lapu B) proporcionāli darbspēju zaudēšanas laika dienu skaitam tā izmaksas vietā – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā – ir piemērots neapliekamais minimums un nodokļa atvieglojumi, darba devējs, nosakot personas apliekamo ienākumu darba vietā, tos nepiemēro.

93. *Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, aprēķinot nodokli no slimības pabalsta, ņem vērā likuma [12.pantā](#) noteikto neapliekamo minimumu un likuma [13.panta](#) pirmajā daļā noteiktos nodokļa atvieglojumus laikposmā, par kuru slimības pabalsts ir aprēķināts.*

Vienas kalendāra dienas neapliekamā minimuma apmēru aprēķina, neapliekamā minimuma mēneša summu dalot ar mēneša kalendāra dienu skaitu.

Tāpat nepilnajam mēnesim nosaka arī nodokļa atvieglojumu apmēru. Šī norma nav piemērojama personām, kuras saņem izdienes pensiju.

AUTORI

8. pants. Gada apliekamā ienākuma avoti

2.² Uzskata, ka fiziskā persona (maksātājs) gūst ienākumu, par kuru jāmaksā algas nodoklis, ja tiek konstatēta vismaz viena no šādām pazīmēm:

- 1) maksātāja ekonomiskā atkarība no personas, kurai tas sniedz pakalpojumus;
- 2) finansiālā riska neuzņemšanās peļņu nenesoša darba izpildes vai zaudētu debitoru parādu gadījumā;
- 3) maksātāja integrācija uzņēmumā, kuram viņš sniedz savus pakalpojumus. Integrācija uzņēmumā šā panta izpratnē ir darba vai atpūtas vietas esamība, pienākums ievērot uzņēmuma iekšējās kārtības noteikumus un citas līdzīgas pazīmes;
- 4) maksātāja faktisko brīvdienu un atvaļinājumu esamība un to ņemšanas kārtības saistība ar uzņēmuma iekšējo darba kārtību vai citu uzņēmumā nodarbināto fizisko personu darba grafiku;
- 5) maksātāja darbība notiek citas personas vadībā vai kontrolē, maksātājam nav iespējas piesaistīt darbu izpildē savu personālu vai izmantot apakšuzņēmējus;
- 6) maksātājs nav pamatlīdzekļu, materiālu un citu saimnieciskajā darbībā izmantoto aktīvu īpašnieks (šis kritērijs neattiecas uz personīgo autotransportu vai atsevišķiem personīgajiem instrumentiem, kas izmantoti darba uzdevumu izpildei).

2.¹² Ja maksātājs gūst algota darba ienākumus un darba līgumā noteiktā darba alga nav mazāka par valstī noteikto minimālo mēneša darba algu, un maksātājam ar darba devēju ir noslēgts līgums, uz kura pamata tiek izmaksāta autoratlīdzība, uz maksātāju nav tieši attiecināma šā panta 2.² daļa.

Šaubu gadījumā, lai noteiktu, vai maksātājam izmaksātā autoratlīdzība pēc ekonomiskās būtības ir algota darba ienākums un autors ir radījis darbu, pildot darba pienākumus, vērtē noslēgto līgumu nosacījumus, īpaši autora mantisko tiesību nosacījumus, tai skaitā to, kam pieder tiesības uz intelektuālo īpašumu tā radīšanas laikā.

Šā panta 2.² daļā minētās pazīmes izmanto tikai kā papildu kritērijus darījuma ekonomiskās būtības vērtēšanai.

3. Pie pārējiem fiziskās personas ienākumiem, par kuriem ir jāmaksā nodoklis, tiek pieskaitīti:

8) ienākumi no intelektuālā īpašuma un tiesībām uz to (autoratlīdzība, izpildītājalīdzība; zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu autoru un viņu mantinieku honorāri), kā arī no tiesībām izmantot tiesības uz intelektuālo īpašumu;

20. Piemērojot likuma [8.panta](#) trešās daļas 8.punktu, par ienākumu no intelektuālā īpašuma un no tiesībām uz intelektuālo īpašumu uzskata jebkuru maksājumu, ko fiziskā persona saņem kā kompensāciju par jebkurām autortiesībām (ieskaitot blakustiesības) vai par tiesībām izmantot autortiesības (ieskaitot blakustiesības) uz zinātnes, literatūras vai mākslas darbu (ieskaitot datorprogrammas, kinofilmas, videofilmas vai skaņu ierakstus, jebkuru patentu, firmas zīmi, dizainparaugu vai modeli, plānu, slepenu formulu vai procesu), vai par tiesībām izmantot ražošanas, komerciālās vai zinātniskās iekārtas, vai par to izmantošanu, vai par informāciju attiecībā uz rūpniecisku, komerciālu vai zinātnisku darbību un pieredzi.

10. pants. Attaisnotie izdevumi

1. Pirms ienākuma aplikšanas ar nodokli no gada apliekamo ienākumu apjoma tiek atskaitīti šādi maksātāja izdevumi:

4) zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu autoru un izpildītāju izdevumi, kuri saistīti ar šo darbu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu un par kuriem autori un izpildītāji saņem autoratlīdzību (honorāru).

Minēto izdevumu veidus, apmēru un
piemērošanas kārtību nosaka Ministru kabinets;

57. Nodokļa maksātājam ir tiesības no autoratlīdzības (honorāra) summas atskaitīt likuma [10.](#) panta pirmās daļas 4. punktā minētos zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu autoru izdevumus, kuri saistīti ar šo darbu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu, šādā apmērā:

57.1. 50 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas:

57.1.1. par dramatiskiem un muzikāli dramatiskiem darbiem un to izpildījumiem;

57.1.2. par horeogrāfiskiem darbiem, pantomīmām un to izpildījumiem;

57.1.3. par muzikāliem darbiem ar tekstu vai bez tā un to izpildījumiem;

57.1.4. par audiovizuāliem darbiem;

57.1.5. par zīmējumiem, glezniecības, tēlniecības un grafikas darbiem un citiem mākslas darbiem;

57.1.6. par lietišķās mākslas darbiem, dekorācijām un scenogrāfijas darbiem;

57.1.7. par dizaina darbiem;

57.1.8. par fotogrāfiskiem darbiem un darbiem, kas izpildīti fotogrāfijai līdzīgā veidā;

57.1.9. par celtņu, būvju un arhitektūras darbu skicēm, metiem, projektiem un celtņu un būvju risinājumiem, citiem arhitektūras darinājumiem, pilsētbūvniecības darbiem un dārzu un parku projektiem un risinājumiem, kā arī pilnīgi vai daļēji uzceltām būvēm un īstenotiem pilsētbūvniecības vai ainavu objektiem;

57.1.10. par ģeogrāfiskām kartēm, plāniem, skicēm un plastiskiem darbiem, kas attiecas uz ģeogrāfiju, topogrāfiju un citām zinātnēm;

57.1.11. par apdarēm, muzikāliem aranžējumiem, ekranizācijām un tamlīdzīgiem darbiem;

57.1.12. par atklājumiem, izgudrojumiem un rūpnieciskajiem paraugiem;

57.1.13. par dizaina projektiem;

57.2. 25 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas:

57.2.1. par literāriem darbiem (grāmatas, brošūras, runas, datorprogrammas, lekcijas, aicinājumi, ziņojumi, sprediķi un citi līdzīga veida darbi) un to izpildījumiem, tai skaitā par darbiem, kas radīti, izdoti, izpildīti vai citādi izmantoti presē un citos plašsaziņas līdzekļos;

57.2.2. par scenārijiem un audiovizuālu darbu literāriem projektiem;

57.2.3. par tulkojumiem, pārstrādātiem darbiem, anotācijām, referātiem, kopsavilkumiem, apskatiem, dramaturģijām, darbu krājumiem (enciklopēdijas, antoloģijas, atlanti un tamlīdzīgi darbu krājumi) un datubāzēm.

58. Piemērojot likuma [10.panta](#) pirmās daļas 4.punktu, ienākuma izmaksātājs taksācijas gada laikā, aprēķinot no fiziskajai personai izmaksājamās autoratlīdzības (honorāra) summas izmaksas brīdī ieturamo nodokli, ņem vērā ar šā ienākuma gūšanu saistītos izdevumus šo noteikumu [57.punktā](#) minētajā apmērā.

59. Piemērojot likuma [10.panta](#) pirmās daļas 4.punktu, fiziskā persona, kurai no izmaksātās autoratlīdzības (honorāra) summas taksācijas gada laikā nodoklis aprēķināts un ieturēts atbilstoši šo noteikumu [58.punktam](#), var iesniegt gada ienākumu deklarāciju, ja tās faktiskie ar zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu saistītie izdevumi, kas apliecināti ar attaisnojuma dokumentiem, pārsniedz šo noteikumu [57.punktā](#) minētās izdevumu normas. Ja persona nevar uzrādīt izdevumus apliecinošus dokumentus, taksācijas gada apliekamā ienākuma aprēķinā izdevumus ņem vērā šo noteikumu [57.punktā](#) minētajā apmērā.

60. Šo noteikumu [57.](#), [58.](#) un [59.punktu](#) piemēro, ja zinātnes, literatūras vai mākslas darbs, atklājums, izgudrojums vai rūpnieciskais paraugs, par kuru saņemta autoratlīdzība (honorārs), nav radīts, izdots, izpildīts vai citādi izmantots darba attiecību ietvaros, kas izriet no darba līguma, vai darba devējs autoratlīdzības (honorāra) saņēmējam nav atlīdzinājis kādu no likuma [10.panta](#) pirmās daļas 4.punktā minētajiem maksātāja izdevumiem.

61. Šo noteikumu [60.punktu](#) nepiemēro, ja tiek atsavināti intelektuālā īpašuma objekti, kuri ir uzskaitīti šo noteikumu [86.punktā](#). Ienākums no intelektuālā īpašuma objekta atsavināšanas, ja fiziskā persona atsavina intelektuālā īpašuma objektu, kurš nav šīs personas radīts, atbilstoši likuma 11.⁹ pantam ir ienākums no kapitāla – kapitāla pieaugums.

Piemērs

Autora atlīdzība līgumā noteikta 1000 EUR par dizaina projektu. Nav darba attiecības ar izmaksātāju. Ir darba attiecības un minimālā alga 430 EUR pie cita darba devēja.

Izmaksātājam jāmaksā 5% sociālās iemaksas pensiju apdrošināšanai $1000 \times 5\% = 50$ EUR

Izmaksātājam jānorāda 50 EUR kopā ar darba ņēmējiem Ziņojumā par VSAOI atsevišķā sarakstā.

$1000 \times 50\%$ (attaisnotie izdevumi autoram) = 500 EUR

$1000 - 500 = 500$ apliekamais ienākums

$500 \times 20\% = 100$ IIN

Izmaksai $1000 - 100 = 900$ EUR

Līdz nākamā mēneša 5.datumam samaksā IIN.

Līdz nākamā mēneša 15.datumam nosūta paziņojumu par IIN.

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

Par valsts sociālo apdrošināšanu

Ministru kabineta noteikumi Nr. 786

Rīgā 2017. gada 19. decembrī (prot. Nr. 63 51. §)

Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem

Ministru kabineta noteikumi Nr. 537

Rīgā 2015. gada 22. septembrī (prot. Nr. 50 10. §)

Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā

Ministru kabineta noteikumi Nr.1478

Rīgā 2013.gada 17.decembrī (prot. Nr.67 24.§)

Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto un brīvprātīgo iemaksu objekta minimālo un maksimālo apmēru

Ministru kabineta noteikumi Nr.827

Rīgā 2010.gada 7.septembrī (prot. Nr.46 14.§)

Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli

- 3) **pašnodarbinātais** — persona, kura gūst ienākumu (vai ieņēmumus) kā:
- a) persona, kas veic individuālo darbu,
 - c) persona, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā un kura saņem autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību), izņemot autortiesību mantinieku un citu autortiesību pārņēmēju,
 - d) zvērināts notārs,
 - e) zvērināts advokāts,
 - f) zvērināts revidents,
 - g) prakses ārsts, prakses farmaceits, prakses veterinārārsts, prakses optometrists,
 - h) cita fiziskā persona, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā un kura reģistrējusies kā saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja,
 - i) zemnieku (zvejnieku) saimniecības īpašnieks, kas, nebūdam darba tiesiskajās attiecībās ar savas zemnieku (zvejnieku) saimniecības pārvaldes institūciju, veic šīs zemnieku (zvejnieku) saimniecības vadības funkciju, ja šajā zemnieku (zvejnieku) saimniecībā likumā noteiktajā kārtībā nav iecelts (ievēlēts) pārvaldnieks (direktors),
 - j) persona, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā un kuras darbu apmaksā no Latvijas Republikai piešķirtajiem ārvalstu tehniskās palīdzības vai starptautisko finanšu institūciju aizdevuma līdzekļiem,
 - k) zvērināts tiesu izpildītājs,
 - l) individuālais komersants;

6) autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) izmaksātājs - komersants, individuālais uzņēmums (arī zemnieku vai zvejnieku saimniecība), kooperatīva sabiedrība, nerezidenta pastāvīgā pārstāvniecība, iestāde, organizācija, biedrība, nodibinājums un fiziskā persona, kura reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicējs.

6.pants. Obligāti sociāli apdrošināmās personas atbilstoši to nodarbinātībai, vecumam, veselības stāvoklim un sociālās apdrošināšanas veidiem

(2⁴) Fiziskā persona, kura saņem autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību), ir pakļauta pensiju apdrošināšanai, un par viņu iemaksas tiek veiktas saskaņā ar šā likuma 23.¹ pantu.

(3) Pašnodarbinātie, kuru ienākumi sasniedz Ministru kabineta noteikto obligāto iemaksu objekta minimālo apmēru, ir pakļauti pensiju apdrošināšanai, invaliditātes apdrošināšanai, maternitātes un slimības apdrošināšanai, veselības apdrošināšanai un vecāku apdrošināšanai, bet pašnodarbinātie, kuri sasnieguši vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kuriem ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi), ir pakļauti pensiju apdrošināšanai, maternitātes un slimības apdrošināšanai, veselības apdrošināšanai un vecāku apdrošināšanai.

(3²) Fiziskās personas, kuras veic saimniecisko darbību un par to maksā patentmaksu, ir pakļautas pensiju apdrošināšanai un invaliditātes apdrošināšanai, bet personas, kuras sasniegušas vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kurām ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi), ir pakļautas pensiju apdrošināšanai.

(7) Zemnieku (zvejnieku) saimniecību īpašnieki, kuri, nebūdami darba tiesiskajās attiecībās ar savas zemnieku (zvejnieku) saimniecības pārvaldes institūciju, veic šīs zemnieku (zvejnieku) saimniecības vadības funkciju, ja šajā zemnieku (zvejnieku) saimniecībā likumā noteiktajā kārtībā nav iecelts (ievēlēts) pārvaldnieks (direktors), un kuri ir sasnieguši vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kuriem ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi), vai kuri ir personas ar I vai II grupas invaliditāti, nav obligāti sociāli apdrošināmās personas.

(11) Fiziskā persona, kura veic sava nekustamā īpašuma apsaimniekošanu vai gūst ienākumu no personīgās palīgsaimniecības vai piemājas saimniecības un ir reģistrējusies kā saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja, un ir sasniegusi vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kurai ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi), vai kura ir persona ar I vai II grupas invaliditāti, vai kuras pastāvīgā dzīvesvieta nav Latvijas Republikā, nav obligāti sociāli apdrošināmā persona.

(12) Fiziskā persona, kura veic sava nekustamā īpašuma apsaimniekošanu un ir reģistrējusies kā saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja, ir pakļauta pensiju apdrošināšanai, veselības apdrošināšanai un invaliditātes apdrošināšanai.

(13) Fiziskā persona, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā un kura saņem autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību), izņemot autortiesību mantinieku un citu autortiesību pārņēmēju, un ir sasniegusi vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kurai ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi), vai kura ir persona ar I vai II grupas invaliditāti, nav obligāti sociāli apdrošināmā persona.

14.pants. Obligāto iemaksu objekts

(2) Pašnodarbinātā obligāto iemaksu objekts ir brīvi izraudzīti ienākumi no preču ražošanas, darbu izpildes, pakalpojumu sniegšanas, radošās un profesionālās darbības un citi ienākumi no saimnieciskās darbības, izņemot ienākumu, kuru fiziskā persona, kas minēta šā likuma [6.panta](#) septītajā, vienpadsmitajā vai trīspadsmitajā daļā, gūst no zemnieku (zvejnieku) saimniecības, sava nekustamā īpašuma, personīgajā palīgsaimniecībā vai piemājas saimniecībā pašas saražotās produkcijas, autortiesībām un blakustiesībām. Obligāto iemaksu objekta minimālo apmēru un tā noteikšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(22) Šā panta otrajā daļā minētais pašnodarbinātā ienākums ir ienākums no saimnieciskās darbības, kas aprēķināts saskaņā ar likumu "[Par iedzīvotāju ienākuma nodokli](#)", nepiemērojot likuma "[Par iedzīvotāju ienākuma nodokli](#)" [11.](#) panta 3.¹ daļā un [11.1](#) panta 6.¹ daļā noteikto saimnieciskās darbības izdevumu atskaitīšanas ierobežojumu.

(2¹) Pašnodarbinātā obligāto iemaksu objektā netiek ietverts valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai un vienreizējā dotācija bezdarbniekiem biznesa plāna īstenošanai.

(18) Papildus šā panta otrajā daļā brīvi izvēlētajam obligāto iemaksu objektam pašnodarbinātā obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai ir faktisko ienākumu un šo brīvi izvēlēto iemaksu objektu starpība.

(19) Obligāto iemaksu objekts ir autoratlīdzība (autortiesību un blakustiesību atlīdzība), no kuras autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) izmaksātājs veic iemaksas pensiju apdrošināšanai.

16.pants. Nokavējuma nauda

(3) Nokavējuma nauda maksājama vai piedzenama no darba devēja, pašnodarbinātā, autoratlīdzības izmaksātāja, iekšzemes darba ņēmēja pie darba devēja — ārvalstnieka un ārvalstu darba ņēmēja pie darba devēja — ārvalstnieka finanšu līdzekļiem.

18.pants. Obligāto un brīvprātīgo iemaksu likme

(1) Obligāto iemaksu likme, ja darba ņēmējs tiek apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, ir 35,09 procenti, no kuriem 24,09 procentus maksā darba devējs un 11 procentus - darba ņēmējs.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 786

Rīgā 2017. gada 19. decembrī (prot. Nr. 63 51. §)

Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem

3. Obligāto iemaksu likme darba ņēmējam, kurš sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kuram ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi), ir 30,87 % no obligāto iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums starp darba devēju un darba ņēmēju ir attiecīgi 21,31 % un 9,56 %.

7. Obligāto iemaksu likme darba ņēmējam – kapitālsabiedrības valdes loceklim, kurš atbilst likuma "[Par valsts sociālo apdrošināšanu](#)" 1. panta 2. punkta "m" apakšpunkta nosacījumiem, ir 27,73 % no obligāto iemaksu objekta.

8. Obligāto iemaksu likme darba ņēmējam – kapitālsabiedrības valdes loceklim, kurš atbilst likuma "[Par valsts sociālo apdrošināšanu](#)" 1. panta 2. punkta "m" apakšpunkta nosacījumiem un ir sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kuram ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi), ir 25,50 % no obligāto iemaksu objekta.

9. Obligāto iemaksu likme pašnodarbinātajam ir 32,15 % no obligāto iemaksu objekta.

10. Obligāto iemaksu likme pašnodarbinātajam, kurš sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kuram ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi), ir 30,34 % no obligāto iemaksu objekta.

11. Obligāto iemaksu likme fiziskajai personai, kura apsaimnieko nekustamo īpašumu un ir reģistrējusies kā saimnieciskajā darbā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja, ir 27,27 % no obligāto iemaksu objekta.

20.pants. Obligāto iemaksu apmēra noteikšana

(1) Darba devējs aprēķina obligāto iemaksu, kas jāveic par katru **darba ņēmēju**, reizinot iemaksu objektu ar obligāto iemaksu likmi, kāda noteikta darba devējam, ja darba ņēmējs ir apdrošināts visos sociālās apdrošināšanas veidos.

(2) Darba devējs aprēķina obligāto iemaksu, kas jāveic **darba ņēmējam**, reizinot iemaksu objektu ar obligāto iemaksu likmi, kāda noteikta darba ņēmējam, ja darba ņēmējs ir apdrošināts visos sociālās apdrošināšanas veidos.

$$1000 \times 11\% = 110 \text{ EUR}$$

$$1000 \times 24,09\% = 240,90 \text{ EUR}$$

(6) Pašnodarbinātais (izņemot fizisko personu, kura veic saimniecisko darbību un par to maksā patentmaksu) aprēķina obligāto iemaksu, reizinot iemaksu objektu ar obligāto iemaksu likmi, kāda noteikta pašnodarbinātajiem.

20.¹ pants. Darba ienākumu un obligāto iemaksu apmēra precizēšana

(6) Pašnodarbinātajam ir tiesības mēneša laikā pēc dienas, kas tam noteikta obligāto iemaksu veikšanai, vienu reizi precizēt obligāto iemaksu objektu un obligātās iemaksas par pārskata ceturksni.

(7) Autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) izmaksātājs precizē autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) un obligātās iemaksas no autoratlīdzībām (autortiesību un blakustiesību atlīdzībām) par iepriekšējo mēnesi pirms pārskata mēneša.

21.pants. Iemaksu veikšanas kārtība un termiņi

(3) Pašnodarbinātais (izņemot fizisko personu, kura veic saimniecisko darbību un par to maksā patentmaksu) veic obligātās iemaksas līdz ceturksnim sekojošā mēneša 15.datumam.

(3¹) Pašnodarbinātais no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma šā likuma 23.² pantā minētās obligātās iemaksas par iepriekšējo taksācijas gadu veic līdz kārtējā gada 15. aprīlim.

23.pants. Ziņojums par obligātajām iemaksām

(1⁵) Autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) izmaksātājs reizi mēnesī līdz obligāto iemaksu veikšanai noteiktajam termiņam Ministru kabineta noteiktajā kārtībā iesniedz Valsts ieņēmumu dienestam ziņojumu par veiktajām iemaksām pensiju apdrošināšanai no autoratlīdzībām (autortiesību un blakustiesību atlīdzībām).

(2) Pašnodarbinātajiem (izņemot fiziskās personas, kuras veic saimniecisko darbību un par to maksā patentmaksu), iekšzemes darba ņēmējiem pie darba devēja — ārvalstnieka un ārvalstu darba ņēmējiem pie darba devēja — ārvalstnieka ir pienākums līdz obligāto iemaksu veikšanai noteiktajam termiņam iesniegt Valsts ieņēmumu dienestam ziņojumu par obligāto iemaksu objektu un obligātajām iemaksām Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(2¹) Pašnodarbinātajam ir pienākums līdz kārtējā gada 15. aprīlim Ministru kabineta noteiktajā kārtībā iesniegt Valsts ieņēmumu dienestam ziņojumu par obligāto iemaksu objektu un obligātajām iemaksām no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma par iepriekšējo taksācijas gadu.

V¹ nodaļa. Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai no autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) un pašnodarbinātā ienākumiem

23.1 pants. Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai no autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības)

(1) Autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) izmaksātājs, izņemot mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, no saviem līdzekļiem maksā obligātās iemaksas piecu procentu apmērā no šīs autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) tās saņēmēja valsts pensiju apdrošināšanai.

(2) Autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) izmaksātājs obligātās iemaksas veic speciālā budžeta kontā termiņā, kas norādīts Valsts ieņēmumu dienesta izsniegtajā paziņojumā.

(3) Par autoratlīdzības saņēmēju veiktās iemaksas no autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra reģistrē autoratlīdzības saņēmēja valsts pensiju apdrošināšanai.

(4) Autoratlīdzības saņēmējs, kurš ir reģistrēts un sociāli apdrošināts kā darba ņēmējs un par kuru obligātās iemaksas mēnesī pie viena vai vairākiem darba devējiem tiek veiktas no iemaksu objekta, kas sasniedz vai pārsniedz Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēru, neregistrējas un neveic iemaksas no autoratlīdzības kā pašnodarbinātais.

(5) Šā panta ceturtās daļas nosacījumu par obligātajām iemaksām no minimālās darba algas nepiemēro proporcionāli par tām taksācijas gada kalendāra dienām, kurās autoratlīdzības saņēmējs atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, kurās darba ņēmējam (bērna tēvam) ir piešķirts atvaļinājums sakarā ar bērna piedzimšanu, kurās darba ņēmējs atrodas atvaļinājumā bez darba algas saglabāšanas, kas piešķirts darba ņēmējam, kura aprūpē un uzraudzībā pirms adopcijas apstiprināšanas tiesā ar bāriņtiesas lēmumu nodots aprūpējamais bērns, kā arī par pārejošas darbnespējas, grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma kalendāra dienām, par kurām ir izsniegta darbnespējas lapa "B".

(6) Šā panta ceturtā daļa netiek piemērota autoratlīdzības saņēmējam, kurš ir mikrouzņēmuma darbinieks vai persona, kas likuma "[Par iedzīvotāju ienākuma nodokli](#)" izpratnē ir nodarbināta lauksaimniecības sezonas darbos un maksā sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokli.

(7) Autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) izmaksātājs šā panta pirmajā daļā noteiktās obligātās iemaksas neveic par autoratlīdzības saņēmējiem, kuru pastāvīgā dzīvesvieta nav Latvijas Republikā.

1.Piemērs

***Noslēgts autora līgums par 1000 EUR skulptūras izgatavošanai.
Nav pensionārs. Ir darba vieta. Strādā pie dažādiem darba
ņēmējiem un kopā tur saņem 430 EUR (minimālā alga 2018.gads).***

**1000 x 5% = 50 EUR maksā izmaksātājs pensiju apdrošināšana
50 EUR uzrāda VSAOI ziņojumā**

1000 x 50% = 500 attaisnotie izdevumi

1000 - 500 = 500 apliekamais ienākums

500 x 20% = 100 IIN, ko iemaksā budžetā izmaksātājs

15.datumā iesniedz paziņojumu

autoram izmaksā

1000 - 100 = 900 EUR

**nākamā gadā iesniedz deklarāciju līdz 1.jūnijam, lai precizētu
neapliekamo minimumu, atvieglojumus**

2.piemērs

***Noslēgts autora līgums par 1000 EUR skulptūras izgatavošanai. Nav pensionārs.
Nav darba vieta, citi ienākumi nav.***

**1000 x 5% = 50 EUR maksā izmaksātājs pensiju apdrošināšana
50 EUR uzrāda VSAOI ziņojumā**

1000 x 50% = 500 attaisnotie izdevumi

1000 - 500 = 500 apliekamais ienākums

500 x 20% = 100 IIN, ko iemaksā budžetā izmaksātājs

15.datumā iesniedz paziņojumu

autoram izmaksā

1000 - 100 = 900 EUR

Autors reģistrējas kā pašnodarbinātais, jo ienākumi pārsniedz 430 EUR. Tie ir 500 EUR. Var izvēlēties maksāt no 430 jeb 500 EUR.

430 x 32,15 % = 138,25 EUR VSAOI

**iesniedz pašnodarbinātā VSAOI ziņojumu reizi ceturksnī līdz 15.datumam (15.04.,
15.07.,15.10., 15.01.) un samaksā nodokli**

**nākamā gadā iesniedz deklarāciju līdz 1.jūnijam, lai precizētu neapliekamo
minimumu, atvieglojumus**

13.02.2018.

3.piemērs.

Noslēgts autora līgums par 1000 EUR skulptūras izgatavošanai. Ir pensionārs. Citi ienākumi nav, izņemot pensiju.

5% pensiju apdrošināšanai nerēķina

1000 x 50% = 500 attaisnotie izdevumi

1000 - 500 = 500 apliekamais ienākums

500 x 20% = 100 lln, ko iemaksā budžetā izmaksātājs

15.datumā iesniedz paziņojumu

autoram izmaksā

1000 - 100 = 900 EUR

Nākamā gadā iesniedz deklarāciju līdz 1.jūnijam, lai precizētu pensionāra neapliekamo minimumu, atvieglojumus

23.² pants. Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai pašnodarbinātajiem

Pašnodarbinātie [izņemot autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) saņēmējus, par kuriem obligātās iemaksas veic šā likuma 23.¹ pantā noteiktajā kārtībā] obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai veic vismaz piecu procentu apmērā:

1) ja pašnodarbinātā ienākumi mēnesī sasniedz vai pārsniedz Ministru kabineta noteikto obligāto iemaksu objekta minimālo apmēru, - papildus šā likuma 14. panta otrajā daļā noteiktajam obligāto iemaksu objektam reizi ceturksnī veic obligātās iemaksas valsts pensiju apdrošināšanai no brīvi izraudzīto obligāto iemaksu objektu un faktisko ienākumu starpības;

2) ja pašnodarbinātā ienākumi mēnesī nenasniedz Ministru kabineta noteikto obligāto iemaksu objekta minimālo apmēru, - reizi ceturksnī veic obligātās iemaksas valsts pensiju apdrošināšanai. Ja pašnodarbinātā ienākumi taksācijas gadā nenasniedz 50 euro, iemaksas pensiju apdrošināšanai var neveikt.

23.³ pants. Obligāto iemaksu pensiju apdrošināšanai reģistrēšana personu kontos

(1) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra atbilstoši faktiski veiktajām obligātajām iemaksām no autoratlīdzībām (autortiesību un blakustiesību atlīdzībām) un pašnodarbinātā faktiski veiktajām obligātajām iemaksām pensiju apdrošināšanai, piemērojot obligāto iemaksu likmi pensiju apdrošināšanai, reģistrē personas obligāto iemaksu objektu pensiju apdrošināšanai un pensijas kapitālu.

(2) Saskaņā ar šā likuma 23.¹ pantu un 23.² panta 2. punktu veiktās obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai neveido personas fondēto pensijas kapitālu.

Ministru kabineta noteikumi Nr.827

Rīgā 2010.gada 7.septembrī (prot. Nr.46 14.§)

Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli

25. Darba devēja ziņojumu iesniedz atsevišķi atbilstoši darba ņēmēja statusam:

25.17. par autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību) saņēmējiem;

25.¹ Izmaksāto autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību) darba devēja ziņojumā norāda tajā pārskata mēnesī, kurā autoratlīdzība (autortiesību un blakustiesību atlīdzība) izmaksāta.

26. Darba devēja ziņojumu (3. pielikums) aizpilda par visiem darba ņēmējiem un autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību) saņēmējiem, norādot katra darba ņēmēja un autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) saņēmēja:

26.1. personas kodu vai reģistrācijas numuru (2. aile) un vārdu, uzvārdu (3. aile);

26.2. darba ienākumus un autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību) (4. aile);

26.3. aprēķinātās obligātās iemaksas (5. aile), ko iegūst, summējot darba ņēmēja obligātās iemaksas (iegūst, reizinot obligāto iemaksu objektu ar darba ņēmēja obligāto iemaksu likmi) un darba devēja obligātās iemaksas (iegūst, reizinot obligāto iemaksu objektu ar darba devēja obligāto iemaksu likmi), un aprēķinātās obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai no autoratlīdzības (autortiesību vai blakustiesību atlīdzības);

26.4. pārskata mēnesī ieturēto iedzīvotāju ienākuma nodokli (8. aile) no darba ņēmējam izmaksātajiem darba ienākumiem pārskata mēnesī (arī no deponētajiem darba ienākumiem) (8. ailei nav aritmētiskas sakarības ar 4. un 5. aili).

29.² Pārskata mēnesī autoratlīdzības izmaksātājs precizē autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) un obligātās iemaksas par iepriekšējo mēnesi pirms pārskata mēneša.

Darba devēja ziņojumā norāda autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību) (6. aile) un obligāto iemaksu pensiju apdrošināšanai no autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) palielinājumu vai samazinājumu (7. aile).

IV. Pašnodarbinātā, iekšzemes darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka un ārvalstu darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka ziņojuma iesniegšana

34. Pašnodarbinātais, iekšzemes darba ņēmējs pie darba devēja – ārvalstnieka un ārvalstu darba ņēmējs pie darba devēja – ārvalstnieka līdz pārskata ceturksnim sekojošā mēneša piecpadsmitajam datumam iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā ziņojumu par pašnodarbinātā vai iekšzemes darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka, vai ārvalstu darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām pārskata ceturksnī ([4.pielikums](#)).

35. Uz pašnodarbinātajiem, kuri veic saimniecisko darbību un par to maksā patentmaksu, neattiecas šo noteikumu prasības par ziņojuma iesniegšanu.

36. Pašnodarbinātais obligātās iemaksas veic par to pārskata ceturksni (gada ceturksnis, par kuru pašnodarbinātajam ir pienācis termiņš veikt obligātās iemaksas), kurā vismaz vienu mēnesi ir ienākumi, kā arī iesniedz ziņojumu par pašnodarbinātā vai iekšzemes darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka, vai ārvalstu darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām pārskata ceturksnī.

38. *Pašnodarbinātais, iekšzemes darba ņēmējs pie darba devēja – ārvalstnieka un ārvalstu darba ņēmējs pie darba devēja – ārvalstnieka ziņojumu par pašnodarbinātā vai iekšzemes darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka, vai ārvalstu darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām pārskata ceturksnī iesniedz tikai par to pārskata ceturksni, par kuru tiek veiktas obligātās iemaksas (arī tad, ja obligātās iemaksas tiek veiktas par vienu vai diviem pārskata ceturkšņa mēnešiem).*

40. *Ja mainās pašnodarbinātā un iekšzemes darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka apdrošināšanas statuss, atbilstošo obligāto iemaksu likmi piemēro ar nākamo mēnesi pēc apdrošināšanas statusa maiņas.*

41. *Ja pārskata ceturksnī mainās pašnodarbinātā un iekšzemes darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka apdrošināšanas statuss, pašnodarbinātais un iekšzemes darba ņēmējs pie darba devēja – ārvalstnieka ziņojumā par pašnodarbinātā vai iekšzemes darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka, vai par ārvalstu darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām pārskata ceturksnī norāda abus apdrošināšanas statusus.*

Paldies par uzmanību!

Sertificēta nodokļu konsultante, Jadviga Neilande

SIA „T & D Advance” v.pr.

Latvijas nodokļu konsultantu asociācijas biedrs

Žurnālu „Praktiskais Latvietis”, “I Finanšes” rakstu autore

Grāmatas “Komersanta ABC” autore

Konsultācijas:

t. 29152561

info@manadeklaracija.lv